

Стојан Срдих

ЖЕНИДБА
МИКУЛИНА

СТОЈАН СРДИЋ је рођен 20. 9. 1950. у Меденим Селиштима код Гламоча, у бившој Босни и Херцеговини.

Написао:

Романи: *Облаци и змије* (“Гутенбергова галаксија”, 2003), *Крилати мачак, роман за децу* (“Букленд”, 2007).

Књиге приповедака: *Праревачка шума* (“Просвета”, 1988), *Људи у њацима* (“Глас српски”, 2001).

Књиге песама: *Жиције* (“Књижевне новине”, 1988), *Улица* (“Рад”, 1993), *Кућа и околу ње* (“Рад”, 1995), *Медена селишћа* (“Српска књижевна задруга”, 1987), *Ђојави људи* (“Кочићева задужбина”, 2000).

Драме: *Микулина женидба* (часопис “Сцена”, 1988), *Ђојави људи* (часопис “Видици”, 1988), *Максим* (Савремена српска драма 24, 2005). Драма *Анђе са веранде*, награђена – “Нушићева награда за 2005” објављује се први пут у овој хрестоматији. Драма *Грч*, (Савремена српска драма бр. 30, 2007); Драма *Стоје времена* (Савремена српска драма бр. 37, 2009).

ТВ драме: *пси долазе* (откуп на Конкурсу за тв драму телевизије Загреб, 1984).

Радио-драме (снимљене и емитоване): *Бујица*, 1984. године, Радио Београд; *Маџла*, 1984. године, Радио Београд, 1985. године, Радио Скопље, 1986. године Радио Берлин.

Интегрална верзија (Радио Београда) емитована на више страних радио станица; *Иџра*, 1987. године, Радио Београд; *Ждрело*, 1987. године, Радио Београд; *Сеобе*, 1988. године, Радио Београд; *Тишине Косова*, 1989. године, Радио Београд (Исте године издата аудио-касета са истим називом), “ПГП” Радио-Београд; *Сахрана*, 1990. године, Радио Сарајево; *Јаук Сџамене Срдић*, 1991. године, Радио Београд; *Исус или онај који ће се родити*, 1991. године, Радио Београд; *Ђојави људи*, 1991. радио Нови Сад; *Максим Црнојевић* 1994. године, Радио Београд; *Гламочко немо коло*, 2002. године, Радио Београд.

Драмски студио “Мирко Таталовић-Ђира”, Нова Пазова, априла 2007. поставио је драму *Микулина женидба*, у режији Слободана Ћустића.

На фестивалу радија у Охриду 1985. године радио-драма *Маџла* осваја прву награду. Исте године на ПРИ ИТАЛИЈА у Каљарију, ова радио-драма заузима друго место. Радио-драме су му превођене и емитоване на више страних језика.

Поезију и прозу објављивао је у многим значајнијим књижевним часописима. Радови су му заступљени у неколико антологија поезије и прозе.

Члан је Удружења драмских писаца Србије од 1987. године, а Удружења књижевника Србије од 1990. године.

Живи и ради у Београду као самостални уметник.

Стојан СРДИЋ

ЖЕНИДБА МИКУЛИНА

ЛИЦА:

СТАНА, (55–60), мајка, речи су јој жилет,

ЂУРАЂ, (55–60), отац, господар, али Стана влада,

МИКУЛА, (30), најстарији од пет синова Ђурђа и Стане,
младоликог изгледа али заостао у менталном развоју, не говори,
испушта грлене крике, мумла,

МАРКАН, (25), син, висок, леп, наочит, стварно несрећан,

НОВО, (22), син, такође леп, ретко насмејан и вечито снен,

ВИД, (20), син, црвен у лицу, и често подбулих очију, што одаје
трагове пића,

НЕДЕЉКО, (17–18), син, још млад да размишља, отац му је све,

АНИЦА, (18–19), Микулина жена, њена лепота оставља без
даха,

ДРАГИЊА, (22), Марканова жена,

СТЕВАН, (Ђурђевих година), Драгињин отац,

КРСТАН, (мало старији од Ђурђа), Аничин отац, наиван и
сретан, некако ситан, ни налик горштацима Ђурђу или Стевану,

ДАРИНКА, (Станиних година), Аничина мајка, наслућује
несрећу своје кћери,

ПОП АНДРИЈА, (око 60), покушава да се снађе у новодошлом
времену,

МИЛКА, (25), учитељица, скојевка, не толико лепа колико
атрактивна и бујна.

1. ПРВИ ДАН: МИКУЛА:

Дан њредивно обасјан сунцем.

Сџара, њолусрушена висока црквена зидина. Иза је црква.

Го до њојаса, њо зидинама, хода, скакуће, иџра се (неоџрезно јер не зна иџја је оџрез) Микула. Радосџан часџо џледа у висине и џружа руке ка сунцу... небесима, онда, из њедара вади фрулицу. Свира у њу. Свира своју, само њему знану мелодију... Свира, весели се. Њему је леџо.

2. ПРВИ ДАН: КУЃА:

Велика соба босанско-крајџишких кућа скромно намеџџена.

Изнад два малена џрозора на зиду виси џеџролејка. Поред ламџе је икона Свеџоџ Ђорђа.

Ту је велики дрвени сџо и две велике клуџе са сџране, док је у челу сџола сџолица само за Ђурђа, а на џрочелу исџа, али мања.

Да. У соби је и велика, бела зидана џећ.

Сада у соби, Сџана у нађвама, жусџиро, нервозно, скоро механички меси џесџо и не скида џоџлед са Ђурђа који смркнуџ нервозно хода џо соби.

СТАНА: Де болан, смири се. Андрија је чоек од рјечи. Доћи ће.

ЂУРАЂ: Знам, али много касни... И де, рад то... Не зановјетај.

Насџавља да хода џамо-амо.

Ово џраје, џраје, док се не зачуше једнолични ударци о враџа.

Ђурађ се за џрен нађе џоред џрозора. Поџледа кроз окно. Окрену се. Није више мрк.

ЂУРАЂ: Коначно, свеца му његовог! Он је. Склањај то!

Сџана брзо џеџсију меће у џећницу и скљња све са сџола.

Поново куцање. Улази џоџ Андрија.

АНДРИЈА: Помоз бог.

ЂУРАЂ: (Рукује се, а џоџом се заџрли са Андријом)

Бог ти помого, ако га још у овом народу има.

Сџана љуби Андрију у руку.

*Андрија разгледа собу. Прекрши се њед иконом. Седе у „ѡре-
стиону“ стиолицу.*

Стиана излази.

АНДРИЈА: Видим да сте сами. Ђе су вам синови?

ЂУРАЂ: Сваки са својим послом.

3. ПРВИ ДАН: БРАЂА:

*Микула је на највишој тиачки зида. И даље свира у своју фрулицу.
Крај зида испод њега стиоје Ново, Вид и Недељко. Иако ситуација
није баш за смејање, Ново и Вид се смешкају, а Недељко је врло
нервозан.*

НОВО: *(Весело, Микули)*

Брацо лијепо ђурликаш.

ВИД: Баш лијепо, боље од сви нас. Још, кад б и пјевати знао
мого, б с нама на саборе.

НЕДЕЉКО: Умјесто да га скинете озго, ви се шегачите ш њим. Све
ђу вас ћаћи казати.

ВИД: Само пробај, па ш видти свога бога.

НЕДЕЉКО: *(Заврће нођавице на ѡанѡалонама)*

Идем ја по брата.

НОВО: Не будали. Неш моћи.

НЕДЕЉКО: Морам. Не мерем га нако глети. Море да падне.

НОВО: Не бој се. Неће. Није му ово први пут.

НЕДЕЉКО: Значи да ни вама ово није први пут да ви њега вако
чувате!

ВИД: Малиии!

НЕДЕЉКО: Ко ме ти мали, пијандуро једна?

ВИД: Оооо! Вид ти малог Ђурђа, свеца му његовог.

НЕДЕЉКО: Е, да знате да ђу све ћаћи и матери казати... Вама је
Микула спрдња а не брат.

НОВО: Неђо, доста.

Недељко бесно оде од њих.

Микула ѡресѡјаје да ђурлика. Пружа руке ѡрема Нови и Виду.

4. ПРВИ ДАН: БУРАЋ и АНДРИЈА:

За сџолом седе Андрија и Бурађ.

На асџалу је сир, кајмак, сушено месо... и боца ракије која је ѿ-
ирилично ѿразна.

Андрија нервозно врџи бројаницу. Сџана ради нешџо око ѿећи,
али не скида ѿољед са Андрије и Бурђа. Сва је најџија.

АНДРИЈА: И баш сте рјешили да га ожените?

СТАНА: Морамо!

БУРАЋ: Он је моја прва крв. Прва крв Андрија...

Узе чашицу и наускаџи је ѿако силно као да ће је и саму ѿро-
џушџи.

Сџана им ѿриђе. Седе ѿоред Бурђа, насџрам Андрије.

СТАНА: Не мере се више чекати. Маркан оће своје... а Микулу,
боже м опрости...

(Прекрџи се)

оно сваким даном све више обузма.

БУРАЋ: Де. То се не говори!... То ће проћи, али првенство не!
Оно је најважније.

АНДРИЈА: Знају ли вам синови?

СТАНА: Још не. Казаћемо им кад видимо с тобом.

АНДРИЈА: Када то мислите да урадите?

Бурађ скреће ѿољед с Андрије, и као да не жели да одђовори.

Гледа у уздрхџалу Сџану, дајући јој очима знак да она изђовори.

СТАНА: Ако нам даш благослов... одма! За недљу дана нај-
више.

БУРАЋ: Ма, за три дана би ишли по њу.

Дуђу ѿаузу и ѿишину ремџи њихово исџрекидано и дубоко дисање.

БУРАЋ: Андрија, кумим те Богом... Реци нешто.

АНДРИЈА: Шта да т рекнем?

Бурађ је нем. Очџио ѓа је заџекло Андријино ѿишџање и одђовор.
Лице му се ѓрчи. Очи су му ѿуне суза. Трајало је ово ѿрен, а онда
као да је несџао сав бол. Лице му је као од камена. Ухваџи Андрију
за мишице и јако ѓа сџеже.

БУРАЋ: Дај ми благослов.

АНДРИЈА: Како!?

БУРАЋ: Оћу да и ти у цркви или овђе, у нашој кући вјенчаш...

АНДРИЈА: Не мерем.

БУРАЋ: Мораш. Мораш Андрија. Крстио си га. И име си му дао...

(Тихо)

Сјети се ко те увјек бранио и ко т леђа није окрено леђа од кад су ови на власти?

АНДРИЈА: Мислио сам да м то никад неш рећи.

БУРАЋ: И ја, ал ме мука наћерала... Не мореш ме одбти.

Андрија усћаје. Склања Ђурђеове руке са себе. Дође до врати. Узе своју шорбу, ухвати се за кваку и као да ће да изађе.

Сћана као да има крила сћвори се крај њега. Клекну. Ухвати ѿ за рубове мантије.

СТАНА: К'о Бога те молим, не иди!... Он је моја прва и последња патња.

Андрија је заћечен. Нећомичан је.

Сћана клечи. Сћржила би шћканину коју држи, али се боји да не шрасне.

Ђураћ је наједном шћкуњен, сћћан, не зна шћћа ће.

АНДРИЈА: То је светогрђе!

БУРАЋ: Андрија, ја Микулу могу оженти само ако ту цуру на превару доведем и да и ти вјенчаш. Они у граду на то не би пристали... Знаш да црквени бракови још важе.

АНДРИЈА: Ђурђу, кумим те Богом!

Сћана склои руке, као да моли.

СТАНА: *(Свака реч је бол, јак)*

Андрија, само овако моремо.... Знаш и сам колко смо дјевојака тражли, питали, мол'ли... Ниједна није ћела ни да чује, а камол да се за њ'га уда. Смију нам се, а ја нећу да се мом Микули ико смије. Оћу да им покажем да је он ко и остали.

Ђураћ дође до Андрије и Сћане.

БУРАЋ: *(Његов јак је шћжи од Сћаниног)*

Андрија... Брате, и његове мракове сунце једном мора да обасја.

Андрија дрћи од узбућења.

АНДРИЈА: *(Шайаћом)*

Не могу, не могу...

БУРАЋ: Мораш. Мораш.

Сћана ухвати ња исћусћи Андријину манићу.

Бурђу кренуше сузе. Не брише их.

БУРАЋ: У животу никад нисам заплак'о.

АНДРИЈА: Не могу, не могу.

Окрећше се и изађе.

Ђурађ сћоји у оквиру враћа.

Сћана ићихо јечи.

БУРАЋ: Пристаће. Мора. Мора да пристане. Уредђу ја то.

СТАНА: Када ћемо дјечи рећи?

БУРАЋ: Вечерас.

5. ПРВИ ДАН: КАЗИВАЊЕ:

Собу обасјава јака ићиролејка.

Ђурађ седи у челу сћола. Вид и Ново седе с једне сћиране, а Недељко са друђе. Он не скида иоћлед са Ђурђа (Он је за њежа Бођ. Њеђов миђ, за њежа је зайовесћи) и све би неићио да му каже, чесћио иоћледујући Нову и Вида. Вид врћи ѓлавом, ирећићеи му.

Сћана седи уз иће. Везе, али иовремено иосмаћира безбрижне синове и Микулу који седи иоред ње и из корће иуне разнобојноћ конца и ићећива вади клујко ио клујко које одмоћава ња намоћава. Поићуно је занесен оним ићио ради или се иђра.

Ђурађ, ићућајући лулу, мрк, као мркли мрак иоћледа Недељка.

БУРАЋ: *(Грубо)*

Мали, види, иде л!

Недељка збуни овакав ићон. Брзо усћиаде и дође до враћа и ићаман да их оићвори, кад се иојави се Маркан. Весео је. Блисћа.

Недељко се враћи на своје месћио и седе.

Микула скочи кад ућледа Маркана. Маркан није сћићгао ни да коракне корак-два, кад ѓа Микула радосно обђрли.

МАРКАН: *(Пољуби Микулу у чело)*

Како с м, делијо наш?

Микула се умиљава око њега као маче. Маркан седе ѿред Недељка. Микула се не одваја од Маркана. Седе ѿред њега. Маркан се смешка и као да жели нешто да каже, али га пресече леден очев глас.

БУРАЋ: Ђе с ти до саде?

МАРКАН: Био сам с Драгињом.

Вид му намигну. Ново се осмехну.

Маркан прорени израз лица кад ухватио како Ђураћ и Сјана размењују погледе и како Сјана значајно клима Ђурђу главом.

Сјазили су што Ново и Вид.

Наједном завлада тишина која зачуди Микулу, те из џепа панталона извади прорез. Ошвори га и њиме поче да шара по сјолу.

Ново као ошчињен гледа у оно што Микула ради.

Вид је незаинтересован, а Неђо, мало, мало га гледа у оца, све очекујући да му Ђураћ ошви нешто зашражи.

Микула нагло пресјаде да шара по сјолу, већ ножићем поче да шара по ваздуху, очигледно бодући неког, јер се наједном зачу победнички крик, који се заврши забадањем прореза у сјо. Подиже обе руке у вис. Пошом смех.

БУРАЋ: (Загрни)

Ново, сунце ли вам жарко!

Док се Микула још смејао, Ново кришом узе прорез и брзо га даде Ђурђу који га поклоји својим огромним шакама.

Микула схватио да нема прореза и поче да га унезверено шражи.

НОВО: Брацо, чакија је код хаће. Одмара се... Сјутра ћемо т је дати.

Микула је шужан, али као да се боји Ђурђа. Умири се.

СТАНА: (Скупљајући разбацану клупчад)

Неђељко, вод га на спавање. Чим га успаваш, одма се врати.

Недељко устјаје. Хватио Микулу за руку. Микула неће да се одвоји од сјола. Ошима се. Вади свиралу из њедара. Хоће да свира.

Сјана прекида посало и приђе им. Помилова Микулу и нешто му шашну. Микула пође за Недељком.

Вид извади карше из џепа панталона. Вешто их премеће и меша међу пршима.

ВИД: Ново, оћемо л једну? Ти и ја, а Маркан и Неђо кад се врати.

БУРАЋ: Склон то!

Вид њокуњен склони карџе. Ново усмери њажњу на Ђурђа.

Учини њо и Маркан. Уџиџино џледајући у оца.

Недељко се убрзо враџи.

НЕДЕЉКО: *(Седајући њоред Маркана)*

Заспао је као јање, али ђурлик из руку не испушта.

БУРАЋ: *(Чудно)*

Добро.

Ђурађ дубоко уздахну.

Синови џа њоџледаше. Учини им се као да је усисао сав ваздух из собе. Тиџина завлада ѡпросџориџом.

Синови схваџиџше да џтреба да ђуџше. Сџана сџисну свој вез.

Сви џшчекују, а Ђурађ се њоново бави лулом.

БУРАЋ: Дјецо...

(Проверава да ли је дуван добро набиџен. Неђо хџеде да усџане, али му Ђурађ руком њоказа да не усџаје)

Синови моји!... Дјецо моја!... Ја и матер смо вас вечерас окупли да вам нешто важно за све нас у овој кући кажемо.

(Прави дуџу, дуџу њаузу)

Соколови моји ви знате која су сада времена. Рат тек што је стао... Тешко се живи, а женски руку које раде је мало.

(Оџеџ њауза. Дуџа. Теџка)

Синови моји, сјенке моје, нашем дому треба још које женско. Вашу мајку године сустижу и још мало, па она сама неће моћи да опслужује ову кућу пуну мушкараца.

НОВО: *(Излеџи му)*

Маркане, брацо, жениш се!

Жамор међу осџалом брађом. Маркан је збуњен.

БУРАЋ: Новооо!

НОВО: А, ђађа!

БУРАЋ: Је л те неко нешто пито?

НОВО: Није!..

БУРАЋ: Па!?

НОВО: Неђу више.

БУРАЋ: И немој...
(Пауза)
Слушајте ме. Ја сам вас вечерас окупио да вам кажем да смо ваша матер и ја одлучили да прво оженимо нашег најстаријег сина и вашег брата Микулу.

Тајац.

Мува би се чула да њролетии.

БУРАЋ: Да... Иако шутите, ви сте ово што сам рекао добро чули, па вам онда нећу ништа објашњавати.

Нико не сме да њогледа у Ђурђа.

Пламен њеићролејке њићиџра. Сенке ићрају као да их њомера сџирах од Ђурђа.

БУРАЋ: И сами знате да се најстарији син први мора оженти... Он, па ви остали... редом.

Сџана везе, али их њосмаићра исџод ока.

БУРАЋ: Видим да сте у чуду, а не б требало да је тако!

МАРКАН: (Осмели се)
А моја женидба?

Сџана ѓледа у вез и као да броји бодове.

БУРАЋ: (Као ножем)
Ја малоприје реко; прво Микула па ви остали редом.

Вид се скуићи.

Недељко је мањи од макова зрна.

Ново не скида њоглед с Маркана, који као да се њокајао збоћ иићианања.

Ђураћ корисџићи Марканову збуњеносџи.

СТАНА: Такав је обичај сине мој...

БУРАЋ: Маркане, Микула мора први да се ожени. Он је најстарији син у овој кући!

Сџана њриће и сџаде иза Недељка и Маркана. Сџусџићи руке на њихова рамена.

СТАНА: Да смо то одма, чим је рат стао урадли, да смо Микулу оженли, ти би већ одавно с Драгињом дјецу имо.

БУРАЋ: Тако је стара.

Ново не може да верује у оно иићо је чуо. Маркан дрхџићи.

НОВО: Мајко, хаћа! Шта то говорите!? Која ће то и каква ће то цура за Микулу поћи?

СТАНА: Лијепа. Најљепша.

НОВО: Мајко...

БУРАЋ: Да нас више ниси прекино!

Маркан је наједном миран. Ново је и даље у неверици. Вид је ойрезан, а Недељко знајижељан и као да једва чека ићи ће оцац сада да каже.

Сџана седе до Недељка. Овај је загрли.

БУРАЋ: Маркане, сјећаш л се Крстана што смо од њега ону коблу купли?

МАРКАН: Да... па?

БУРАЋ: Е, видиш, тај Крстан има шћер за удају...

На ове речи, Ново се шрже као да га неко ошину бичем. Пажљиво поспмајра Бурђа, Сџану која не скида пољлед с Маркана.

МАРКАН: *(Маркан као да осећа њен пољлед и окрену јој се)*
Мајко, што ме тако гледаш?

СТАНА: Нако, сине, нако.

НОВО: Ја ћу т рећи... Они ту цуру оће као за те да узму, а касније да је Микули дају.

Бурђу избише варнице из очију.

Сџани се лице укочи.

Тајац је.

СТАНА: *(Тихо, као бичем)*

Да. Баш тако ћемо, сине! Баш тако. Касније ћемо је за нашег Микулу вјенчати.

Бураж се шреко сџола као облак надносе над Нову.

БУРАЋ: Чуо с матер.

НОВО: *(Тихо)*
Чуо... Али...

БУРАЋ: Ја сам још жив... Ја још први говорим.

Не скидајући пољлед са Нове, Бураж седе.

Најетшо је. Ово дуго шраје.

Вид као да хоће мало да ублажи најетшоси.

ВИД: Хаћа, да л ће она ћети за Маркана поћи?

НЕДЕЉКО: Не ћедне л, отећемо је!

Насмеја се оном шићо је изговорио. Гледа у браћу. Очекује њихову реакцију, а оно Маркан се мешкољи, Вид вади карће ња их враћа у цей. Ново као да није љрисућан.

Недељко је мало разочаран ње заљрли Сћану и њољуби је образ. Она ља неахјно одљурну. Нећремице љледа у Нову.

Недељку је криво.

СТАНА: Нема отимања. Све је већ уговорено.

НОВО: Мајко...

ЂУРАЂ: Да. Све је већ уговорено.

(Пауза)

Чим те је Крстан видјо одма ме пито да л б се могли спријатељти. Ја сам се мало нећко, ал када м је показ'о слику своје ћери, одма сам присто, јер сам на јање моје, Микулу, помислио.

(Пауза)

Цура је к'о вила.

ВИД: *(Вид осећа да мора нешићо да каже)*

Није важно каква је, само га оженте.

СТАНА: Богами, то је и те како важно... Не море свака у ову кућу.

НОВО: Шта то причате!? Мајко, то није ни по божијим, ни по љуцким законима.

ЂУРАЂ: У мојој кући моји закони важе!

МАРКАН: *(Резиљнирано)*

А ја сањам о својим сватовима.

СТАНА: Досањаћеш и...

НОВО: Ваш наум је зло... Шта ће Микули жена? Шта он зна? Само ћемо упропаст'ти и наш и њезин живот.

Недељко се намрићии као Ђурађ, и као Ђурађ њољледа Нову.

НЕДЕЉКО: Да сам ја на ћаћном мјесту, звизно б ја тебе!

Немир лебди собом. Вид не зна шића ће. Маркан је замшиљен.

Ново је зајаљурен и немиран. Презриво љледа Недељка. Усћиао би и изашао, али се боји.

Сћана сћирейи. Једино је Ђурађ као камен.

- НОВО: (Са сѝрахом)
Сви ће нам се ругати. А ни матичар и неће ћети вјенчати.
- СТАНА: (Више као за себе)
Мени њиов матичар не треба. Драги Бог је ту. Он ће и вјенчати.
- ВИД: Ново, и ја бих волјо да и мене тако жене! Брате да се не мучим.
- НОВО: Будало једна... Маркане, немој да пристанеш. Немој због Драгиње, свијета... себе.
- НЕДЕЉКО: Говориш као да т Микула није брат.
- СТАНА: Она учитељица превише утиче на те!... Од кад си с њом, промјењо с се...
- Недељко љосѝрдно гледа у Нову. Вид се смејуљи. Маркан је са својим мислима.*
- Нови је нелагодно. Заѝечен је Сѝаниним речима. Заѝечен је и Бурађ. Изненађено љогледа у Сѝану, а љоѝом љоѝврдно климну главом.*
- НЕДЕЉКО: Па кад је старија од њега.
- Ново га бесно љогледа. Сѝиска љеснице, шкрѝуће зубима.*
- НОВО: Није твоје да судиш о нечијим годнама... Још бале рукавом бришеш!
- Недељко хѝеде још неѝио да каже, али му Бурађ даде знак да ћуѝи.*
- Тишина је. Сви гледају у њега. Ово дуго ѝраје да би наједном Маркан усѝао и изаѝао из собе.*
- Бурађ гледа за њим. Дуго зури у мрак оѝворених вратиа.*
- Нови се љовратиѝ самољоуздање.*
- НОВО: Шта ће свјет да каже? Здраву за нездрава... лјепу за...
- СТАНА: (Прекида га)
За ругобу... То мислиш?
- НОВО: Не...
- БУРАЂ: (Преѝећи)
Више, ни слова, Новаче! За три дана, акобогда, идемо по њу.
- НОВО: Ако Маркан пристане.
- СТАНА: Ти к'о да ћаћу ниси чуо, а?

НОВО: Чуо сам...

СТАНА: Онда?

Загледа се у њега.

Након дуго и мучне шушње и дугог гледања једно у друго, Ново не може да издржи и обори поглед.

Стана се насмеши.

БУРАЋ: Доста је било. Чули сте што сте требали да чујете, а сада на лјегање. Велки нас послови и спремања чекају. Три дана нису ништа.

Синови усћају и полагано излазе. Ново је последњи. На враћима се окрену. Хтеде нешто да каже.

БУРАЋ: Ни ријечи. Ти с своје рекао, а ја т велим памет у главу и не одвајај се од рода иначе неће на добро изаћи...

Ново изађе.

Враћа осћадоше широм отворена.

Стана усћаје и зашвара их. Враћа се за асвал. Седе.

БУРАЋ: Што су старији, све мање један на другог мисле; на Микулу поготово. Гледају га ко да је већ умро...

СТАНА: *(Само што не зашлече)*
Мисл'ла сам да ће се сви радовати, а оно...

БУРАЋ: *(Гледа кроз прозор, у мрак)*
Ни своје рођене синове, к'о овај мрак, не знаш, али *(Тихо)*
Микула, соколе мој, твој се живот неће у овакав мрак претворти... Док сам ја ту све ће ти свјетло и сјајно бити.

Стана шлече. Крајевима мараме брише сузе.

БУРАЋ: Немој, жено. Оженћемо га. Довешћу му ону цуру. Сви ће му на њој звидјети.

СТАНА: *(Кроз шлеч)*
И њега бар једном да сунце огрије. Да више не зебе јер га браћа нису покрила!

БУРАЋ: Жено, ово вечерас нека су ти задње сузе. Све док Микулу не оженимо, а и кашње, морамо бити к'о камен. Морамо на све да будемо спремни. Све треба да буде онако како ми оћемо.

 6. ПРВИ ДАН: ДРАГИЊА и МАРКАН:

Воћњак; кроз гране дрвећа њродуре месечина, чинећи дуге сенке. Маркан је наслоњен на неко дрво. Драгиња га је обзрлила наслоњене главе на његове греди.

ДРАГИЊА: Маркане мој мили, зашто с ме вако касно позво?

Маркан ћуи.

ДРАГИЊА: Само шутиш. Јесам л т нешто скривла?

МАРКАН: Није м ништа!

ДРАГИЊА: Како није?! Ево, вође смо по сата, а ти ни једне ниси прозборјо! Ја ко будала оћу да те насмијем и расположим, а ти...

МАРКАН: *(Прекида је)*
Није м ништа.

Пауза.

Чују се зрикавци. Удаљен хук сове.

ДРАГИЊА: Да теби нешто за ме нису рекли?

МАРКАН: Мени о теби нико и ништа не море рећи каде ја о теби све знам... Знам кад се смијеш, плачеш, пјеваш...

ДРАГИЊА: Па шта т је онда? Ако м не кажеш, наљутћу се и отићи ћу.

МАРКАН: *(Полагано се извлачи из њеног загрљаја)*
Драгиња, ми се још не меремо узети!

ДРАГИЊА: *(Само шћо не врисну)*
А!?... Шта то говориш?

МАРКАН: Да. Ми се још не меремо узети.

ДРАГИЊА: Маркане ти то говориш само да б ме насекиро и да о теби још више мислим?

МАРКАН: Камо среће да је тако!

ДРАГИЊА: *(Тихо, можда и ѓлаче)*
А зашто? Заштоооо?
(Пауза)

Ти дршћеш! Мили мој, шта т је!?

МАРКАН: Бојим се онога што ћу т рећи.

ДРАГИЊА: Не бој се. Реци ми... Реци или ћу ноћас под овом лјепом мјесечином пресвићи.

МАРКАН: *(Тешко, као да изговорене речи узимају део његовог бића)*

Драгиња... Драгиња, срећо моја...

(Пауза)

Ћаћа и мајка жене Микулу!

ДРАГИЊА: А!?

МАРКАН: Да. Прво оће њега да ожене.

ДРАГИЊА: Шта то велиш, побогу!?

МАРКАН: Добро с чула. Женимо мог брата Микулу

ДРАГИЊА: Ти с баш вечераске нашао да се шалиш са мном!

МАРКАН: Волјо б да је тако.

(Пауза)

Он па ја. Тако се мора. Такав је обичај.

Драгиња усџаје. Хода, усџвари, више се џеџура. Засџаје крај њеџа.

ДРАГИЊА: Обичај. Обичај кажеш?

МАРКАН: Да... Знаш и сама да се вавјек најстарији син први женио... Он, па остали.

ДРАГИЊА: Знам, Маркане, знам, али то код вас не ваља... Микула није како треба... Зато си ти онда најстарији. Зато ти треба први да се жениш.

МАРКАН: Не говори тако. Какав год да је, он је први син у нашој кући. Ја никако и никад не мерем бити испред њега. Не мерем кад нисам да будем старији од њега.

ДРАГИЊА: Маркане знам ја шта говориш, ал је и вако како ја кажем... И зашто да т не кажем!? Ја не говорим о њему као о туђем ... Волим га ко и ти што га волиш.

(Пауза у џиџини која дуџо џраје)

Маркане, реци ми с којом ћете га оженти? Како ћете наћи цуру која ће ш њим лећи? Ш њим, који само дан и ноћ разликује.

Маркан је џривуче себи. Пољуби је у косу.

МАРКАН: *(Тихо)*

Већ су је нашли. За три дана идемо по њу.

ДРАГИЊА: Јоој!... Маркане, ко је та несрећница?

МАРКАН: Нека!

ДРАГИЊА: Нека! А каква је та нека која ће за њга поћи кад све цуре из горњи и доњи села знају за Микулу?

МАРКАН: Није из наши крајева.
(Показује у неком љавцу)
Отуда је. Кажу да је лјепа, прелјепа.

ДРАГИЊА: Боже драги. Боже драги.
Маркан је још јаче љригзли.

МАРКАН: Послје Милкуле ми ћемо се одма узети.

ДРАГИЊА: Пољуб ме. Пољуб ме, да б ноћаске лашње заспала... Да не б умрла.

Маркан је љољуби. Она му узврайци, а зайим ојирча. Он осйаде седећи.

7. ДРУГИ ДАН: МАРКАН и НОВО:

Праскозорје. Соба са два креветѡа. На једном је Ново, а на другом Маркан.

НОВО: Не спаваш?

МАРКАН: Не. Цјелу ноћ ока нисам склопјо.

НОВО: Ни ја..
Не смијеш да пристанеш.

МАРКАН: А ако ме наћерају.

НОВО: Не могу те натјерати ако неш,... Шта ће свјет рећи?

МАРКАН: Брацо, брига ме за свјет. Ја размишљам о себи и Драгњи..
Уосталом, ја б за Микулу и своју крв дао, а ти тако.

НОВО: И ја б, али ово што они оће да ураде је нешто што још нико и никад није урадјо...

МАРКАН: А шта ја онда да радим?

НОВО: Узми Драгињу и одјели се од нас.

МАРКАН: Ја то не мерем. Не мерем због Микуле, ћаће, матере...

Ново се усйаде и оде до Маркановоѡ креветѡа. Седе на руб.

- НОВО: Знаш ли ти зашто он ово ради?
- МАРКАН: Због Микуле, ето зашто... А и због матере. Ђаћа је у праву. Треба јој помоћ.
- НОВО: И ти му вјерујеш!?
- МАРКАН: Ново, и да оћу, не разумјем те. На шта мислиш?
- НОВО: Брате ја б волјо да је тако, ал ја им ни оволицно не вјерујем... Волјо б, али не могу...
- МАРКАН: Чуо с га кад је казо да мајка све нас више сама не мере да опслужује.
- НОВО: Да је то истина, онда б јој Драгиња била од највеће помоћи кад би се ви саде узели, али мени се некако чини да ћаћа ту дјевојку највише ради себе доводи...
- МАРКАН: Јеси т луд!!! Шта то говориш!? Нећу више да те слушам!

Устијаје из креветџа. Облачи се. Излази.

8. ДРУГИ ДАН: ЂУРАЂ И СТЕВАН:

Стеван седи на каменом љрађу куће. Деље неко дрво, љољравља ѓрабуље.

Из љодрума ричу ѓоведа. Иза куће се љојави Ђурађ.

Стеван устијаје. Рукују се.

ЂУРАЂ: Помаже бог, Стеване!

СТЕВАН: Бог т помого. Оклен ти!? Нијесам те очекивао.

Ђурађ ѓледа ѓде би сео, а онда седе на љрађ на којем је седео и Стеван.

ЂУРАЂ: Дошо сам важним послом.

СТЕВАН: Да донесем ракију?

Ђурађ одмахну руком.

ЂУРАЂ: Сједи. Није м до ње...

Стеван седе до њеѓа. Седе. Дуѓо седе и ћуије.

БУРАЋ: Стеване, ја ћу прво Микулу женти... Микулу па Маркана.

Стевана само на шрен ширецнуше Бурђеве речи.

СТЕВАН: Знам.

БУРАЋ: Знаш!? Како знаш? Ко т је то рекао кад сам то тек јуче одлучјо?

СТЕВАН: Бурђу. Ја тебе цијели живот знам... Знам како мислиш... Знам и шта т жена жели.

БУРАЋ: Онда знаш и да морам поштовати обичаје.

СТЕВАН: А кад с т то поштово!?

БУРАЋ: Кад гођ сам мого...

СТЕВАН: *(Хладним, равним ѓласом)*
Ради шта о'ш, само м Драгињу немој поврједити. Њу сам од оволицно одгој'о кад јој је матер на породу умрла... Она м је све на свјету... За њу б и Бога убио!

Тишина је најетиа. Не ѓледају један у друђођа.

Стеван ѓаси до пола поцушену циђаретју. Усїаје. Усїравља се. Мало поїрїрља колена.

БУРАЋ: Знам, и зато, чим Микулу оженим, моремо да правимо свадбу за Драгињу и Маркана... Таман да буде све како треба.

СТЕВАН: Ако буде...

БУРАЋ: Све ће бити како ваља... И сам Бог зна да је Драгиња Марканова...

СТЕВАН: Зашто то спомињеш!?

Бурађ подиже ѓлаву. Наїетї је као сїруна. Праїи сваки Сїеванов покреї.

БУРАЋ: Нако...

Стеван чучну исїред Бурђа. Зђраби пону шаку праїине. Полако, као да праје целу вечност пошїа да му праїина клизи између прсїију. Кад праїина исцуре, Стеван очисїи дланове и седе поред Бурђа. Пребаци руку преко њеђовођ рамена. Сїеже ѓа. Бурађ не реађује.

СТЕВАН: Само да м дијете не заболи... Иначе...

Бурађ само клима ѓлавом. Замишљен је.

9. ДРУГИ ДАН: ВЕРАНДА:

У хладовини испод дрвене надстирешице, на клуџи, покривеној шареним њлахџама седе Крстијан и Даринка. Даринка њлеџе.

КРСТАН: Ово наше дјете не излази из језера. Од јутрос је тамо.

ДАРИНКА: Пусти је болан. Још није свјесна да се удаје.
(Пауза)

Е, боже мој, ко да сам је јуче родла.

КРСТАН: Таква је женска судбина... Богу вала па за доброг момка иде. Видђеш. Рођени су једно за друго.

ДАРИНКА: (Осџавља на џренуџак њлеџиво)
То мој Крстане нису чиста посла.

КРСТАН: Де, немој опет...

ДАРИНКА: Ма питам се како да такав делија нема тамо цуру!...

КРСТАН: А све сам т реко женска главо. Момак ћађу слуша. Ето зашто нема.

Појави се Аница.

Мокре косе џриђе њима двома.

КРСТАН: Дјете, уозбили се.

АНИЦА: (Врађоласџо, умџлаџо)
Ја сам вавјек озбилина.

КРСТАН: Не водиш рачуна о себи...

ДАРИНКА: Де, остави је...
(Аници)
Сједи.

Крстијан уз осмех усџаде. Помилова Аницу џо мокрој коси и оде иза куђе.

Даринка џоче да размрсује Аничину косу, џоџом је чешиља, и сџлиће јој њлеџенице. Аница се џреџусџила нежним џокреџима мајке. Ужива.

ДАРИНКА: (Пољуби Аницу у косу)
Сређо моја, ко л ће те тамо чешљати?

АНИЦА: Мајко! Шта т је!?

Даринка се насмеши. Насџави да је чешиља.

ДАРИНКА: Ко л ће те пред олтар извести?

АНИЦА: Зар ви нећете иђи са мноми!?

ДАРИНКА: За нас је то далек и тежак пут, а и сама знаш да
младини са њом не иду.

АНИЦА: Мајко, зар мора по обичајима?

Даринка је ојетѝ пољуби у косу. Насѝави да је чешља.

Појави се Крсѝан.

КРСТАН: Одвајкада је тако ћери моја... Да није обичаја, не би ни
нас било... Ми ћемо доћи чим узмогнемо.

Аница се смеши. Крсѝан седе поред њих. Ужива у слици поред себе.

10. ДРУГИ ДАН: УЧИТЕЉИЦА:

*Испред школских улазних вратица сѝоји Милка. У руци држи све-
жањ кључева.*

Изненада, иза ње сѝвори се, бану Бурађ.

БУРАЂ: Ово је баш лјепа школа... А и ти си... Јасно м је зашто
је онај мој клапац памет изгубјо.

Милка се изненади. Збуњена је. Гледа око себе.

МИЛКА: *(Крајње конфузно)*
Добар дан, друже...

Пружи руку да се поздрави. Бурађ ѝо игнорише. Ледено се смешка.

БУРАЂ: Велка је то ријеч дјете моје да б нас двоје могли
другови бити!...

*Милка поспѝићено повуче руку. Пројала би у земљу да може. Ипак,
брзо се сабра и дубоко уздахну.*

Бурађ је породорно поспѝира.

МИЛКА: Оппростите, али тако се сада каже...

БУРАЂ: *(Немилосрдно. Очи му севају)*
Ваљда су те матер и ћаћа научили да другови могу бити
само они који се у невољи помажу, који се од дјетињ-
ства знају и који се друже међу собом? Тако је било
јуче. Тако је и сада, а вала, тако ће бити и сјутра.

(Уноси јој се у лице)

Тражим Нову... Видим, није с тобом.

МИЛКА: Није.

БУРАЂ: Ти знаш ће је. Да га неће не кријеш?

- МИЛКА: А што б ја њега крила? Шта је урадио па да се крије?
- БУРАЋ: Ништа, ништа... Ја то онако, из шале... Да није код цркве?
- МИЛКА: Мислим да није...
- БУРАЋ: Мислиш, или знаш?
- МИЛКА: Знаш, јер он више у Бога не вјерује!
- БУРАЋ: Грјешиси... Вјерује, и те како вјерује, а и ти б требала. Крштена си...
- МИЛКА: Ја сам се одрекла и религије и крста.
- БУРАЋ: Крста јеси, али крштења ниси...
(Осмехну се)
Ако га видиш, реци му да сам га тражио... Он зна зашто...
- Окрену се и брзим корацима оде од ње. Милка неколико тренућака ситоји и гледа у љавцу којем је Бураћ ошшиао, а пошом седе на ситиеник. Враћа школе се мало ошворише. Ново шровири.*
- НОВО: Срећа па сам га видјо... Ајде, уђи... Уђи, не могу да те чекам.

11. ТРЕЋИ ДАН: КУПАЊЕ:

- Маркан шокушава да скине одећу с Микуле. Помало је зруб.*
- Ново сита воду у лимено коришо. Гледа како се Маркан мучи с Микулом. Ново осшави кофу и воду и шриђе им. Одзурну Маркана.*
- НОВО: Ја ћу.
- Микула се умири. Ново шажљиво скида кошуљу с њега. Хшеде и жаће, али Микула сшеже учкур и не да. Маркан обзрли Микулу шреко руку, на шшо Микула врисну. Маркан жа шусши.*
- МАРКАН: Не вриједи... Остави.
- НОВО: (Тужно се осмехну)
Добро... Купаћемо те у њима.
- Микула се коначно умири. Маркан жа шусши из зазрљаја. Микула ускочи у коришо. Вода шљусну на све сшране. Микула шодврискује и цичи од радосши. Љуља се у коришу.*
- Ново жа сайуња, а Маркан шолива водом и сшира сайуницу.*

МАРКАН: *(Застаде са поливањем)*
Пристаћу.

Ново испусти сајун. Микула поче да га пражи у корици.

МАРКАН: Морам.

Микула се смеје. Држи сајун.

МАРКАН: *(Нервозно)*

Не пристанем ли, онда од моје жендбе нема ништа, а ја
овако са Драгињом више не мерем.

На ове речи Микула се умири. Пажљиво гледа у Маркана.

МАРКАН: Биће нам свима лашње... Кад та цура дође, он више
неће бити наша брига.

НОВО: Не могу да вјерујем да то говориш!

МАРКАН: А шта б т урадио да с на мом мјесту?

НОВО: Реко сам ти. Оженјо б се Драгњом, одјелјо се ил у свјет
отишо. Има живота и брез Ђурђа и брез нашег села.

МАРКАН: Јок!... Ђе год да одем, моро б испочетка.

НОВО: Маркане, немој кашње да се кајеш...

МАРКАН: Нека буде шта буде! Против њи двоје и обичаја не
мерем! Не мерем и нећу!

Маркан наједном нагло изађе из собе.

Ново се сам бави Микулом.

*Улази Сјана. Микула јој се обрадова. Усјаје и излази из корици.
Сјана узима ћешир. Брише га.*

СТАНА: *(Нови)*
Ђе оде?

*Ново слегну раменима. Од сјиде не гледа у Сјану. Узима корици
и хоће да га изнесе и да просје воду.*

СТАНА: Мора да с му нешто рекао?

Ново је и не погледа. Изађе.

Сјана брише Микулу.

СТАНА: Љепото моја...

*Враћа се Ново. Сјана из сандука извади кошуљу и гаће. Даде их
Нови. Пође. На враћима се окрену.*

СТАНА: *(Прекорно, али и преићећи)*
Не играј се ватром. Не одвраћај га.

 12. ТРЕЋИ ДАН: ПОНОВО МАРКАН и ДРАГИЊА:

Седе испод испиоџ сѣабла. Драгиња је буновна.

ДРАГИЊА: Боже, никад вако нисам заспала!

МАРКАН: Уживо сам гледајући те.

ДРАГИЊА: Маркане, сањала сам ту цуру, коју оћете да доведете. Нисам јој видла лице, али знам да је била лјепа, прелјепа... Сањам тебе и њу, како се на овом мјесту ће ми сједимо грлите и милујете, а ја вас гледам. Ондак вам ја прилазим и отимам те из њезни руку. Ти неш и гураш ме. Говориш м да идем Микули, а она се смије јер наједном дође Ђурађ и одведе је са собом...

МАРКАН: И? Што с стала? Има л још?

ДРАГИЊА: Нема...
(Пауза)

Баш је чудан сан... Боже мој, што б вољела да знам шта м говори.

МАРКАН: Де бона. То је само сан. Сновима се не треба бавити.

ДРАГИЊА: Маркане, никад се немој загледати у ту цуру.

МАРКАН: Драгиња, шта је теби? Ниједна, па макар вила била, не море ме отети од тебе.

Поче да је љуби и милује. Она се брани.

ДРАГИЊА: (Ошимајући се из загрљаја)
Како мореш!? Сјутра по њу идете.

МАРКАН: Нећу се ја женти.

ДРАГИЊА: Маркане, најпре треба бити чоек. Чоек, па све остало.

МАРКАН: До јуче сам можда и ја тако мислјо, ал сам схватјо да то није важно. Важно је је преживти! Знаш, вуци су свуда око нас.

ДРАГИЊА: (Усѣјаје. Појравља одећу)
Сва сам изгужвана... Какви вуци Маркане!?

МАРКАН: Ма ништа, већ само оћу да ти велим да ми ту цуру доводимо да б малкце Микулин живот уљевшали. Његов уљевшали а наш олакшали.

- ДРАГИЊА: *(Тихо, и са њуно њуџе у џласу)*
А њен живот!?!...
- МАРКАН: Њен живот? Драгиња, ја сада мислим само на нас; на тебе и мене... Да се што прије узмемо.
- ДРАГИЊА: О, боже, Маркане!...
- МАРКАН: Шта је сад!?
- ДРАГИЊА: Како ће јој бити поред Микуле?
- МАРКАН: Како буде. Мој брат јој неће наудити. Он је блажено створење и нешто лјепо заслужује у свом животу.
- ДРАГИЊА: Маркане, то нис ти кад тако говориш!

13. ЧЕТВРТИ ДАН: ПОЛАЗАК ПО МЛАДУ:

- Тек је свануло. Исџред Ђурђево куће су сви сем Недељка. Неџде, иза, али близу ржу и дахњу коњи.*
- Уз Ђурђа је Микула, који као да не жели да се одвоји од њеџа.*
- ЂУРАЂ: Жено. Ко што смо се договорли. До недље урадте и припремте све како треба...
- Микула џа сџеџну око ѡаса. Не жели да се одвоји од њеџа. Ђурађ не може ни да коракне.*
- ЂУРАЂ: *(Маркану)*
Одвој га од мене и умири!
- Маркан нежно заџрли Микулу.*
- МАРКАН: *(Тихо, само Микули)*
Брацо, ми ћемо се брзо врат'ти... Донјећемо т нешто лјепо... Нешто што нико неће имати.
- Микула се смеје. Одвоји се од Ђурђа и заџрли Маркана.*
- ЂУРАЂ: *(Виду и Нови)*
Ајмо ми, а ти нас Маркане стигни што прије можеш.
- Маркан је сџеџао Микулу који би ѡѡџрчао за оцем и браћом.*
- Тоѡѡѡ коња се удаљује. Појављује се Недељко.*
- СТАНА: Устаде л мој млађани соколе!?
- НЕДЕЉКО: Мамо... ја...

СТАНА: Добро, де... преузми Микулу. Маркан мора за њима...
Ја имам посла.

*Недељко њрилази Микули који се смеје. Вади фрулицу из њедара.
Показује Недељку да нешто хоће.*

*Маркан користи ѡренуѡак и одлази иза куће. Ускоро се зачу
шћћћ коња.*

Микула је изненађен и поче ѡлакати и ваљати се по земљи.

СТАНА: Не плачи срећо моја, не плачи. Вратће се твоја браћа...

НЕДЕЉКО: Шта му је!?

СТАНА: Ваљда знаш шта му море бити. Де пробуд се. Немој
дозволти да буде тужан. Ајде, знаш шта он воли... Буди
мало његово коњче. Знаш да он коње од свег блага
највише воли.

НЕДЕЉКО: Добро мајко, али само да ме не упиша. Увјек то уради
кад мене и Вида узјаше...

СТАНА: Ваљда сте му најсмјешнији...

НЕДЕЉКО: Али...

СТАНА: Не заговарај ме. Неће т ништа бити. Има воде. Опра-
ћеш се, а њему ће бити лјепо и престаће плакати.

*Недељко се намести. Микула за брзо узјаха. Цуика на њему уз
радосне слинаве узвике и ѡнеки ѡсак из фрулице.*

СТАНА: Не стој у мјесту. Ходај и ржи мало.

НЕДЕЉКО: Јој, што је отеж'о...

*Недељко једва под ѡрећћом њишти и хода на коленима и рукама.
Микула ужива. Ноге му се вуку, ѡандрчу по земљи, а онда „за-
свира“ своју мелодију.*

Ово баи ѡраје.

Сћана се сћрема да уће у кућу.

НЕДЕЉКО: *(Тешко, сћењући и ѡре нећо шћћо ће Сћана ући)*
Мајко, једва чекам да је доведу... Нека онда њу јаше и
запишава.

СТАНА: *(Насмеши се)*
Даће драги бог да буде тако.

Уће у кућу.

14. СЕДМИ ДАН: КОД КРСТАНА:

Крсѿанова кућа-соба, слична Ђурђевој.

Вече је. На зиду виси уѿаљена лампа, а на сѿолу ѿоред чинија са храном и флашом ракије је и уѿаљен фењер.

Док Крсѿан нервозно увија циљаретѿу, Даринка и Аница ѿослују ѿо соби.

Све ѿроје најѿѿо ослушкују. Чује се ѿоѿоѿ коња ѿо камењу.

КРСТАН: Ево и!

Баѿи неувијену циљаретѿу. Узима фењер. Излази.

Аница ѿође за ѿим.

ДАРИНКА: Не ћери. Ти иди у своју собу. Не ваља да те виде пре извођења.

Крсѿан се убрзо враћа.

КРСТАН: Жено! Шта чекаш? Воду и пешкире да се људи умију.

Даринка ужурбано ѿражи ѿешкир. Сиња воду у бокал. Излази.

КРСТАН: Љепото моја, сјутра се пред ѿи појави к'о вила,

АНИЦА: *(Са дрхѿѿѿи, више за себе)*

Тако изненада! Не разумијем...

КРСТАН: Ничег се не бој. Момак је да б га свака пожељела.

Аница излази. Убрзо уђоше Даринка, Ђурађ и синови му.

КРСТАН: Још једном, добро дошли. Сједи пријатељу. Сјете и ви момци.

Полагано, Ђурађ и синови седоше за сѿо.

Крсѿан сиња ракију у чашице. Осим Маркана, сви ѿоѿише.

КРСТАН: А што ти сине Маркане не пијеш!? Ко што видим, ниси дјевојка. Де, болан. Први пут си ми у кући.

ЂУРАЂ: Не нагон га! Никед он није марјо за то! Него, ѿе вам је ћер? Није нас је дочекала!

ДАРИНКА: У својој соби је. Није добро да се невјеста прије извођења види.

ЂУРАЂ: А ја помислјо да сте је неком другом дали, па реко себи да сам цаба потего на оволки пут.

КРСТАН: Пријатељу и брате мој, ја своју рјеч не газим, а сјутра ако се дјеца буду ћела.

ДАРИНКА: *(Одмакну се од стијола)*
Заложите се. А да шта ће, већ ћети.

КРСТАН: Ти шути! Оклен ја знам шта она мисли. Море бит да има неког.

Пауза.

Мало је нејријайно.

БУРАЋ: Па ваљда с јој реко да је обећана мени... мом сину Маркану.

КРСТАН: Јесам, прика, јесам... Али брате мој, она Маркана још не зна, а и овђе има момака који је траже...
(Пауза)
Можда се неком и обећала, а ми то не знамо.

Ойей̄ је мало найей̄шо. Даринка не зна ш̄ӣа ће.

Браћа се по̀зледују међу собом. Ново се мало смешка. Вид сам сӣа и њ̄је.

КРСТАН: *(Смеје се)*
Добро, што сте се ушутли!? Ја говорим што море бит, а не што јесте. Маркане, сине, кажи штогођ. Немој сједти к'о нека млада. Не бој се. Поћ'ће моја Анца за те. Реко сам ја њој какав с ти делја.

БУРАЋ: Прика, мој ти је Маркан такав. Стидан и смеран.

МАРКАН: Није то ћаћа, него ето, и ја мислим како се није лако оженти цуром коју никад нисам видјо.

ДАРИНКА: Право кажеш, сине, ал не бој се... Није што нам је ћер, ал накве к'о што је она, на далеко нема.

МАРКАН: Волјо б да је саде са нама...

НОВО: И ја б волјо да је саде гледам брате мој, ал кад се не мере, онда се не мере. Такав је обичај. Он све спречава. Ту ни бог није ништа, ал јесмо ми... Ајмо зајјевати.

ВИД: *(Ваљда ѓа је њ̄ће мало ухвајило)*
Право брацо вели. Немој туговати што т цура није уза те. Ја да се женим ја б се само веселјо... Ајде, повуци, зајјевај коју...

МАРКАН: Немојте ме...

ВИД: Е, јеси м и ти неки младожења!? Не тугуј. Полако. Не жури. Није јутро далеко. Мало пјесме, мало ракије и ето младе...

НОВО: Тако је Виде, ал ти знаш нашег брацу. Теже му је зајевати и рећи коју, но се на Сунце каменом бацти...

БУРАЋ: Ново, де оставте га... Не жените се ви већ он.

МАРКАН: Ваљда је тако?

ВИД: Ђаћа, ја да сам на његовом мјесту, ја б цуру дово и сјео овђе међу нас. Не б поштовао обичаје...

БУРАЋ: Видеее!

ВИД: Пријо... прика, наш брат ради све што му ћаћа и матер кажу и рјетко кад шта каже. Много је ћутљив. Њему рјечи кљештма морате чупати, али кад нешто и рекне, онда то баш паметно буде.

БУРАЋ: Виде! Реко л ја нешто?

ВИД: Ђаћа болан, да није тако, не би му ти мор'о цуру тражити.

БУРАЋ: Језик за зубе! Док сам ја жив, ја ћу вас женти. Оћу да знам какво м чељаде у кућу улази.

ДАРИНКА: Благо теби пријатељу па и толико имаш. То је пуна кућа радости.

БУРАЋ: И брига пријо. Брига највише... Сваки тражи своје, а ја и матер и једва и опслужујемо.

ДАРИНКА: Сада ће вам бити лакше кад Анца дође...

БУРАЋ: С ваљаним чељадетом све је лакше, пријо моја.

Наједном је ѿишина.

Пауза је дуға.

КРСТАН: Прика, изгледа да су се момци уморли? Ваљало би да се одморе?

БУРАЋ: Имаш право, пријатељу... Још нису навикли на дуге путеве...

КРСТАН: Даринка, води и.

Даринка ѿђе ка вратиима. Маркан, Ново и Вид као да су једва ово дочекали, кренуше за њом.

Ислазе.

Крстан седе до Ђурђа.

КРСТАН: Прика и даље буди сретан ш њима... Него, овај нај-млађи је некако враголаст, и к'о да те нешто и не слуша.

- БУРАЋ: Вид. Слуша он мене, слуша, али сада... то је само кад попије коју... а воли то, свеца му његовог.
- КРСТАН: Млад је. Престаће... Него пријатељу, ја б тебе нашто овако, к'о брата, замолјо.
- БУРАЋ: Све што желиш, прика мој добри.
- КРСТАН: *(Снебива се)*
Моја Аница нам је све, пријатељу мој... Немојте јој штогођ лоше учинти!
- БУРАЋ: Шта то причаш, пријатељу, брате!
- КРСТАН: Немој да се неко зло и срамота чују!
Крстијан исџи чашицу.
Учини ѿо и Бураћ.
Пауза.
- БУРАЋ: Пријатељу, да ја свом дјетету не желим срећу, ја на оволки пут не б ни полазјо.

15. ОСМИ ДАН: АНИЦА:

Девојачка соба. Јуџро је. Аница седи исџред ѿрозора на ком је оґледалце. Седи и чека.

Прелеја је.

- АНИЦА: *(Ун. монолог)*
Оћу л му се допасти? Је л баш накак ко што м је ћаћа говорјо?... Е, шта сам све жељела и контала!... Само нека ме воли и ја ћу му своје срце дати.

У собу улази Даринка.

Аница усџаје.

- ДАРИНКА: *(Привуче је и заґрли-сџеже на ґруди)*
Боже ко да те ја нисам родла, тако с м лијепа. Јеси ли спремна да те мајка пред твоју судбину изведе? Они су одавно устали. Чекају те.

- АНИЦА: Јесам.
(Сџеже мајку)
Какак је? Како ћу знати који је?

- ДАРИНКА: *(Насмеши се. Одмиче је од себе)*
Сви су љепи, али он је најљепши... Тако ш га познати.

16. ОСМИ ДАН: ГЛЕДАЊЕ

Крстиан и Ђосии-сваиови су за стиолом. Ђурађ и синови су најети и усиљено весели. Чесито гледају ка вратицама, која се овог моментица отиварају.

Улазе Даринка и Аница која носи везене убрусе, кошуље.

Кад је ушла као да је засијала светиљности.

Њих две су засијале. Даринка се блажено осмехује.

Аница је збуњена. Гледа их све редом: Ђурђа, којем очи блеснуше чудним сјајем, Нову који одмах обори поглед, Вида који је махијално узео чашицу с њићем и наускајио је.

Напокон погледа Маркана. Он је ваљда све очекивао, али не овакву нежну лепоћу. Задивљен је.

Гледање као да је трајало бесконачно, а било је само трен.

Аница им прилази. Не скида поглед са Маркана. Не може да сакрије узбуђење и осмех. Аница прво приђе Ђурђу, пољуби га у руку и дарова га.

ЂУРАЂ: (Примајући дар)
Жива ми била, кћери...

Поштом дарује све остале редом. Последњег је даровала Маркана.

АНИЦА: (Ун. монолоз, дарујући их)
Како ме гледају! И умилно и лијепо ко вуци јање!

Крстиан усмијаје. Узима Аницу под руку. Стијају испред Маркана.

КРСТАН: Маркане, нек ти је сретна и честита.

МАРКАН: (Ун. монолоз, узимајући државним рукама Аницу за прсије)
Боже, која љепота!? Зар она Микули? Зар она њему? Зар она свакоме и никоме!? О чему ја то!? Не, нећу ја њу за се... Она је за брата мога. Није она љевша од Драгиње. Није...

АНИЦА: (Ун. монолоз док је седала између Нове и Маркана који не сме да је погледа)
Како је лјеп! Како су му очи благе. Ко да су ме три Бога поглела и њега м дала. Да сам га оваквог сањала, не б га могла љевшег сањати! Само да буде добар ко што је лјеп.

Кад је Аница села, Ново је као сестру задрли и пољуби.

Ђурађ стијави руку преко Новиног рамена и стијегну га. Ново се ширећу и усмија Аницу. Тада Ђурађ усмијаде. Држи чашу с њићем. Не скида поглед са Анице.

- БУРАЋ: *(Даринки и Крсћану)*
Пријатељи, вала на овој љепоти! Нека здраво и честити буду и да им живот у срећи и веселу прође.
- Сви ћујике усџају. Наискајише чаше с џићем. Даринка кришом брише сузе које не може да задржи.*
- БУРАЋ: Нека, пријо, нека... акобогда, на прољеће ћете на бабине доћи.
- Ђурађ седе. Поново сџави руке на Новина џлећа. Сџеже их.*
- БУРАЋ: *(Ун. монолог)*
Ни једне да ниси реко! Уста ли отвориш, гркљан ћу ти ишчупати! Видиш ли шта мој Микула добија... Ни Господ вакве нема.
- МАРКАН: *(Ун. монолог)*
Још који дан и све ће се завршити. Ја сам своје урадио! О њој и Микули, нека се он и мајка старају.

17. ДЕСЕТИ ДАН: ПОСЛЕДЊИ РАЗГОВОР ПРЕД ВЕНЧАЊЕ:

Ђурађ, Маркан и Сџана за сџолом.

- СТАНА: Заспала је... Боже мили, лијепа л је!... Како ли ће се срећа наша радовати кад је види!
- ЂУРАЋ: Добро је да с га одвела код Андрије.
- СТАНА: Андрија је сам по њга дошао и реко да је све у реду.
- МАРКАН: Кад је тако, онда б и ја пошо на спавање. И ја сам уморан. Уморнији од свију.
- СТАНА: Сине, сачекај још који трен. Треба још о нечем да се договоримо.
- МАРКАН: О чему? Ја сам своје урадио.
- СТАНА: Још ниси...
- МАРКАН: Нисам?!.. Како нисам?
- СТАНА: Још да је Микули предаш. Онда си ти своје завршио.
- МАРКАН: А!?
- СТАНА: Сине, па ти си је довео, и ред је да је ти пред брата изведеш.
- МАРКАН: Мајко!

- СТАНА: Сине, а ко б то други могао осим тебе да уради?
МАРКАН: Јој што нисам најмлађи...
СТАНА: Маркане, доста! То си што си, и тако мора бити.
ЂУРАЂ: Сине, започети посао мораш да довршиш!
МАРКАН: Али ја то не могу... Не могу.
СТАНА: Да се ти то можда ниси загледо у њу, а?
МАРКАН: Мајко!
СТАНА: Чим сам те видла, видла сам да си се промјенјо... Док није отишла да легне, ока са ње ниси скидо... За Драгињу ниси ни упито.
МАРКАН: Мајко, како мореш тако!?
СТАНА: Ја нисам ћорава. Ја видим и оно што ти не видиш, што нико други не види... Да. Лјепа је да љевша не мере бити, и зато слушај. Даље од ње. Од сјутра, поглед пред њом обарај. Да је ниси ни погледо, а камоли барно. Знам ја кад крв узаври.

Маркан не зна ишћа ће.

- ЂУРАЂ: Добро т је матер рекла. Запамти, она је Микулна. Чим се ово заврши и народ навикне на њу и Микулу, и ти ш Драгињу довести... Де, не гледај ме тако. Микула је први! Иди садек... Матер и ја ћемо кашње.

Маркан устјаје и као да не зна где ће. Излази.

- ЂУРАЂ: Нек си му рекла... Кад смо се враћали није се одвајо од ње. Гледо сам како се сваким тренем проведеним с њом мијењо...
СТАНА: Сви они морају да знају да је она само Микулна.
(Тихо и њлачно. Брише сузе)
Она је жена Микуле мога.
ЂУРАЂ: За њга смо је и довели...
СТАНА: (Устјаје. Скида икону и њољуби је. Крсти се)
Опрости ми Господе и ти Свети Ђурђу, али овако смо морали.

Враћи икону. Поново седе.

- ЂУРАЂ: Да им кажеш да сјутра нема никаквог весеља! Ни пјесме ни ничег. Биће ко да се у овој кући ништа није десло.
СТАНА: Све до сада те нисам питала како ћемо ово народу рећи?

- БУРАЉ: Народ! Свјетна ова око нас! Шта они знају? И они б исто урадли кад б морали и кад б смјели. Боље им је да се у моје ствари не пачају. Иначе, свакоме ћу шију заврнти... Дабоме, њиове ситне душе ће бити сите кад буду ово од уста до уста преносли и казивали. Ово ће им бити прича за вјеки вјеков.
- СТАНА: Нек нам они јадни људи опросте! Ко зна да л ће икад сазнати како им се и за ког ћер удала?

18. ЈЕДАНАЕСТИ ДАН: АНИЦА и МАРКАН:

Аница је пољубучена. У собу улази Маркан.

МАРКАН: Устала си ...

АНИЦА: Да.

МАРКАН: Сачекаћу те да се обучеш.

Неспретно покрива своја гола рамена и груди.

Маркан изађе. Аница гледа за њим.

АНИЦА: *(Ун. монолоџ)*

Гдје л сам ја ово дошла? Ништа није како сам мисл'ла да ће бити. Неки ме стра уватјо, па м се чини ко да су ме украли и да ме Маркан не смије поглети... Можда ја то само умишљам.

Лјепа је ова соба! Дај боже да у њој и у овој кући срећно и лјепо проживим, да м нико никаква зла не учини и да ме ко ћер и сестру, а не ко снају ил робињу, гледају.

Брзо се пооче облачићи.

МАРКАН: *(У off)*

Јес готова? Врјеме је.

АНИЦА: Да.

Маркан улази. Задивљен је Аницом.

МАРКАН: Боже, што си лјепа! Ко трава си прољетна.

АНИЦА: *(Ухваћи га за руке)*

Пољуб ме.

МАРКАН: А!...Не.

АНИЦА: Молим те!

МАРКАН: Не. Још не.

АНИЦА: Сами смо. Нико нас неће видти. Боже, шта т је?! Очи су ти ко бездан! У њима се ништа не види! Маркане, јеси л ти мене под морањем узо? Кажи да знам. Ако јеси ти мене никад неш вољети. А ја. Ја сам се одма у те заљубла... Ко да сам без очију била.

МАРКАН: Немој. Није тако... Друго је то.

АНИЦА: Сами смо. Само овђе, у образ.

Маркан се ослободи њених руку. Одмиче се од ње.

АНИЦА: Добро. Кад неш, ајмо. Ајмо да нас не чекају. Да и ја не чекам... Желим да што прије будем твоја...

Аница крену ка враћима. Маркан је зграби. Поче да је љуби по коси, образу? По набреклим грудима испод кошуље. Руке му леће по њеном шелу. Одговарала му је шелом, покрећима.

Одједном Маркан престаде. Укочи се. Као да је умро.

АНИЦА: Шта т је!?

МАРКАН: Нисмо смјели.

АНИЦА: А!?

МАРКАН: Никако нисмо смјели.

АНИЦА: Бићемо муж и жена, Није грјех.

19. ЈЕДАНАЕСТИ ДАН: ВЕНЧАЊЕ:

Сви су за сјолом, сем Маркана и Анице. У врх сјола седе: Ђурађ, Микула и Сјана, с леве сјране, и пој Андрија с десне. Са сјране сјола су Ново, Вид и Недељко.

Тишина је несјварна и најетја. Микула се кези. Покушава нешио да каже. Чесјо посеже за храном, али за Сјана сјречава.

Улазе Маркан и Аница.

Сви усјају.

Недељко је збуњен.

Вид као да је тијан.

Ново само зуре у Ђурђа. Пој не диже главу. Гледа у под.

Микула, уљедавши Аницу, покушава нешио да каже, али умесјо речи из грла излазе чудни крици и слине које се сливају низ браду.

АНИЦА: Мајко моја, шта је ово!? Ко се ође жени? Нико окићен!
 Ниће сватова! Ниће никог!
 (Маркану)
 Ти ме изводиш! За кога? Да сам теби намјењена, други
 б ме изводјо! Коме, коме л ме то дајеш?

БУРАЂ: Андрија, да почнемо.

Андрија ујали кандило. Поче службу дрхџавим ѓласом. Само шџо не зајлаче.

БУРАЂ: Маркане, приведи Аницу! Ново узми Микулу за руку и стани крај њи двоје. Ти и Маркан сте свједоци да се ова цура добровољно за нашег Микулу удаје.

Аница прво као да није чула, а појом крикну. Истџрже се из Марканових руку. Одџурну све око себе. Појџрча ка излазу. Тамо је дочека Сџана.

Зџраби је и сџеже у заџрљај. Аница вршишџи. Сџана је милује, а онда Аница клизну на поод цркве.

ВИД: (Пијано)
 Јој, што је лјепа!

Микула се оџе Нови и клече поред онесвеићене Анице. Радосно зајљеска рукама, а зајџим јој задиже сукњу, милује је по ноџама.

ВИД: То, брацо, то! ... Јој што су јој ноге бјеле! Угризи и брацо, штупни и... Тооо, мили мој брацо... тооо!

Маркан, који је све време био нејомичан и одсуџан, наџло, свом снаџом, ухваџи Микулу. Повуче ѓа и одџурну. Микула зајлака.

БУРАЂ: Не дирај га!

СТАНА: Како смијеш?! Она је његова! Сам си му је довео.

Маркан изјури из собе. Пој помаже Сџани да освесџе Аницу.

Аница полако долази свесџи. Оџима се из Сџаниних руку.

НЕДЕЉКО: Не дајте јој!
 (Скочи и зџраби Аницу)
 Стани!

Микула се смеје, смеје.

ВИД: (Пијано)
 Тако је брацо... Само се сми... сми!... Опааа!

Аница се оџима. Плаче.

ЗАВЕСА

ДРУГИ ДЕО

1. ДВАНАЕСТИ ДАН: ПРВИ ДАН НАКОН
ВЕНЧАЊА ИЛИ ДРАГИЊА И МАРКАН

Некакв воћњак. О сѝабло је ослоњен Маркан. Маркан је и овакав и онакав. Драго му је ишћо је с Драгињом, а мисли су му ко зна где.

Драгиња га поспайра.

ДРАГИЊА: Кажи м, каква је?

МАРКАН: Лјепа... Баш Лјепа.

Драгињи не би драго. Саже се и убра неки цвећ. Полако кида лайице и гледа Маркана загонећно и исћод ока.

ДРАГИЊА: А ти?

МАРКАН: Шта, ја?

ДРАГИЊА: Гледо с је?

МАРКАН: Па, моро сам... У кући нам је.

Баци цвећ, и загрли Маркана.

ДРАГИЊА: Јадна она!

Маркан иривуче Драгињу на груди и пољуби је у косу. Драгиња иодидже главу. Осмехну се. Осмехну се и Маркан. Његов осмех је иужан.

МАРКАН: Одо ја... Имам посла...

2. ДВАНАЕСТИ ДАН: АНИЦА:

Аница седи између Сѝане и Недељка, који ираће сваки њезин иокрећ.

Микула седи на иоду исћред њих, а иза њега сћоји Бураћ чија је рука на Микулином рамену. Микула нећремиче гледа Аницу; као да се чуди, и као да се ишћа оћкуд она ићу. Вади свиралу из њедара и засвира своју, мелодију. Мало свира, мало се осмехује. Као да ићоушава да развесели Аницу, али га нервира Ђурђева рука, иће се честћо бреча не би ли Бураћ склонио руку.

Мећућим, Бураћ је нећомичан. Руке су му као менгеле.

Аница нишћћа не ићремећује. Као да је умрла.

ЂУРАЋ: Жено! Не мичите се од ње.

Сїана климну ѓлавом.

НЕДЕЉКО: Ђаћа, нека се мајка одмори... Ја ћу је чувати... Неће смјети ни да се макне.

Ђурађ ѓа смркнућо и бесно погледа.

Недељко се покаја збоџ својих речи.

Тада Сїана устїаде.

Устїаје и Недељко.

Подижу Аницу. Она се не оїире.

Сїана и Недељко воде Аницу ка враїима. Она иде као да је дух.

Ђурађ поусћи Микулу. Блаџо му се осмехну и ѓлавом показа ка њима ѓрома.

Микула му одвраїи чудним осмехом.

Тада се оїиворише враїа.

Уђе Маркан.

Изненађен је ѓризором у соби. Као да их није очекивао.

Аница оживи кад ѓа угледа. Исћрже се из руку оно двоје. Баци се Маркану у заѓрљај.

Маркан је несвесно заѓрли.

Збуњен је, али му је драџо шћо је држи.

Сїана, Ђурађ и Недељко су заїечени.

Микула се радује Маркану и као да ужива у заѓрљају Маркана и Анице.

Сїана се смркну. Приђе Аници и Маркану. Склања Марканове руке са Анице.

СТАНА: (Сикну кроз сћиснућие зубе)
Маркане!

Маркан дође себи, и као ѓоражен се одвоји од Анице.

Аница ѓружа руке ѓрема њему, као ѓрема једином сїасу, али је Сїана ухваїи поод мишику и сћеже.

Приђе им Недељко. Мрско ѓледа у Маркана.

Маркан се смећено склони с враїа.

Сїана и Недељко изведоше Аницу.

Ђурађ ѓриђе Маркану, који, као да још држи Аницу у крилу и, снажно ѓа ошамари.

Микула се уїлаши.

Ђурађ изађе водећи Микулу са собом.

3. ДВАНАЕСТИ ДАН: БУРАЋ И МИКУЛА:

Бураћ и Микула седе на ливади.

Микула је озбиљан. Изгледа као да ће зајочетии разговор.

БУРАЋ: (Нежно)
Јуначе мој! Чедо моје.

Микула се избечи. Као да је очекивао друже речи. Микула разочарано поче да вриши жлавом; прво јолако, пошом све брже и брже.

БУРАЋ: (Бураћ као да га не схватио)
Шта је било соколе?

Хоће да га додирне, али Микула га снажно одгурну. Бесан је.

БУРАЋ: (Сејно)
Е, мило моје, кад би само знао шта сам ти дово, не б ме гуро већ би ми сваку стопу љубјо.

Бураћ заблуди у даљину. Пошом се испружи на леђа. Сиви руке под жлаву. Микула одмах леже на сшмак поред Бураћа. Извади свиралу. Дува у њу. Овог шшша нема никаквог звука. Микули је ово зачудно, разочаран врати свиралу, ошкиде неку шправку поче да дира Бураћа по образима. Бураћу шш не смеша.

БУРАЋ: Сине, заборавјо сам да ти кажем да кад легнеш с њом, буди њжан и мио, баш онако како ти знаш да будеш... Она т је к'о травка... Не смијеш на њу грубо, а ни баш меко... Ма знаћеш ти то... није т драги Бог све узео. (Пауза. Окрену се на бок. Подбочи се)
Ничег се не бој. Она је сада наша. Наша и Божја.

4. ТРИНАЕСТИ ДАН: МИЛКА И НОВО:

Из школе се чује жамор деце.

Ново седи на сшшеницама испред школских врати. Нерасшоложен је.

Врати се ошварају. Излази Милка. Ново усшде. Загрлише се.

МИЛКА: Жив си?

НОВО: Не знам...

МИЛКА: Довели сте је.

НОВО: И вјенчали... Поп Андрија је то урадио. Ја сам био свједок.

МИЛКА: То власт неће признати...

НОВО: Какава власт, Милка? Каква власт! Нема те силе која ово може више да разгради. Све је учињено што није требало.

МИЛКА: Да уђемо?

НОВО: Нећу...

Ново је љривуче. Загрли је.

Иза школе се појави Вид. Мало је појио: љаман љолико да буде весео.

ВИД: Види, види моји голупчића...

Њих двоје се раздвојише. Кад им је љришао, Вид се руковао с Милком, а Нову је љијано одаламио љо љлећима.

ВИД: Ђе с мој тужни брате?

МИЛКА: Ново, идем. Они мали љаволи неће ништа написати... Довиђења, Виде.

ВИД: *(Шерљски)*
Довиђења учитељце.

Она се осмехну. Уђе у школу. Заљвори враља за собом.

ВИД: Богами, брацо, ваља... Није лјепа ко наша снајка, ал ваља...

Изљдало је као да ће још неиљо рећи, али се уљризе за језик. Иду уљоредо. Онда ља Вид загрли.

ВИД: Брате, не будали... Ништа се не може исправти.

НОВО: Мора Виде!... Мора!

ВИД: Боље мисли о њој.
(Показа љлавом на школу)
Може ти помоћи да се описмениш.

5. ТРИНАЕСТИ ДАН: СТАНА, АНИЦА И МИКУЛА:

Микулина соба.

Мноћо је бољалије ољремљена нећо раније.

Аница седи на љоду, љоред маленољ љрозора. Плаче и љледа у љразно. Микула је љоред ње. Гледа је. Занимљиво је љледа; као да још не може да се начуди одљуд она љу. Понекад јој се љриближи и бршише јој сузе. Кад љод је обршише, она се насмеши.

Ољкључавају се враља. Улази Сљана: ледена, и као да је нишиља не може омекшиљи.

Микула се не помера од Анице. Као да му није драго кад је видео мајку.

СТАНА: Још плачеш!?

Аница је не зледа.

Сћана им приђе и сћаде крај њих. Као орао је над пленом.

СТАНА: Имаш мужа поред себе. Немаш кад плакати...

Микула је погледа. Она му се насмеши. Микула се намршти. Сћана се окрену. Изађе. Звук закључавања.

Микула несрејно брише сузе са Аничиних образа. Драго му је кад додирује њено лице. Аница га помилова. Микули је мило ње се осмехну и као да је њеши, (Аница је њо њако разумела) и извади свиралу. Поче да свира своју мелодију.

АНИЦА: Два дана је од како сам у овој кући, а брата т нисам ни видла.

Микула као да је разуме, појврдно клима главом. Не пресјаје са свирком.

Аница не пресјаје да га милује. Сада њо ради више несвесно.

АНИЦА: А и како би... кад...

Није желела да доврши зајочетју реченицу. Пресјаје да милује Микулу.

Микула њо чини сам умесјо ње. Нежно себе дира њо лицу, ојонашајући Аничине покрејте. Љуљушка се задовољно. Смеје се.

И она се у свом јаду, осмехну.

Она не реаује. Гледа кроз позор. Замисли се.

АНИЦА: Знаш, ја њега ништа не кривим!

(Шајатом)

Он и ја се моремо вољети, а да нико не сазна.

(Ојетј поче да милује Микулу њо образима. Чини њо њако као као да милује неког другог)

А ти се неш љут'ти? А?

(Пауза. Микула је пресрејан. Нежно је узе за руке. Пољуби јој прсте и принесе их свом лицу)

Само да другу не доведе...

Аница се сјресе. Зајеца.

Микула је очајан, али умесјо да њлаче, он се смеши...

Аница не може да зледа у њега.

 6. ТРИНАЕСТИ ДАН: СТЕВАН И БУРАЋ

Стеван седи на прагу своје куће и џуши.

Долази Бураћ са џорбаком џреко рамена из којеџ вади џлоску.

БУРАЋ: Да наздравимо, Стеване...

СТЕВАН: А чему, Бураћу!?

БУРАЋ: Како чему? За женидбу мог првенца. За Микулину женидбу прика Стеване и да видим спрема л се Драгиња.

СТЕВАН: Фала ти... Није м до пића, а Драгињу нит гледам, нит пожурџем.

БУРАЋ: *(Изнанађен)*
Ако бог да, ја б свадбу у ону тамо недљу.

СТЕВАН: Ако је будне..

Тајац.

БУРАЋ: Шта рече, брате мили!?

СТЕВАН: Реко, биће свадбе, ако све буде како треба.

БУРАЋ: А шта то није?

СТЕВАН: А шта јесте?

Бураћ оџвори џлоску, џоџи један џуџљај. Шкрџуће зубима.

БУРАЋ: Деде, реци шта не ваља...

Стеван као да скуџља храбросџи, или је има џревише!

СТЕВАН: За кога с ону цуру дово? За Маркана ил за Микулу? С којим је од њи двојице ове дви ноћи спавала?

Бураћ не зна шџа да одђовори. Сџеванова шџињања су џа ошинула као џром.

Тишина џраје неколико џренуџака.

Иако изђледа као џоражен, Бураћ џолако дође себи.

БУРАЋ: Зар ме ко нека жентурача о тим стварма питаш!?

СТЕВАН: Морам... Ако је с Марканом, заборави на Драгињу.

Бураћ изђледа као сломђен. Наслони се на кућу. Гледа у Сџевана. Зђромио би џа да може.

БУРАЋ: *(Тешко)*
Свега ми на свијету и Микуле м мога, с њим, с Микулом је обје ноћи била...

СТЕВАН: Је л нечег било?

БУРАЋ: Стеване, брате!

СТЕВАН: Морате знати је л ичег било... Ако није, онда ни то не ваља. Бурђу, ти знаш да она једном мора да роди!

БУРАЋ: Рано је о томе, брате Стеване. Рано. Тек је трећи дан у мојој кући, а Микули, срећи мојој, вријеме треба.

СТЕВАН: Гледај да то Микула што прије уради... Довољно с мудар да знаш да је удато, а необљубљено чељаде у кући пуној мушкараца, зла крв у том дому.

У Бурђу кийџи, али се суздржава.

БУРАЋ: Не бој се. Знаће то мој Микула да уради, већ ћер за удају и сватове спремај...

Бесно се окреће и оде.

Појави се Драгиња; и весела и сејна.

ДРАГИЊА: Је л' оно би Марканов ћаћа?

Стеван је очински погледа.

СТЕВАН: А'а...

ДРАГИЊА: Шта је ћио?

СТЕВАН: Пита спремамо л се за сватове?

ДРАГИЊА: И?

СТЕВАН: Рекао сам му... А...

(Пауза)

Причали смо и о оној јадници и Микули...

ДРАГИЊА: Боже, ћаћа...

Седе поред њега и загрли га.

Стеван загрли њу.

СТЕВАН: *(Нежно)*

Кад се удаш, односно кад одеш тамо и постанеш њиова, према оној јадници буди ко сестра. Несрећница није ништа крива...

ДРАГИЊА: Знам ћаћа, знам...

СТЕВАН: Али, пази Маркана!

ДРАГИЊА: Он се мени закleo да је неће ни погледати.

СТЕВАН: Лјепо је то кћери, али, чувај га... Нећу да те плашим, али тамо сада свашта море бити... Кад б могао најрађе те њима ни б дао.

ДРАГИЊА: Ђаћа мили, не говори тако...

СТЕВАН: Мило моје, ја то само онако... Гласно изговарам своје бриге.

ДРАГИЊА: Ја знам да ће све бити како треба... Ја ћу њој бити сестра, а Маркан ће бити мој муж... Неће он њу ни барнути.

7. ПЕТНАЕСТИ ДАН: БРАЋА:

Маркан и Ново пошкресују давно оборена сјабла.

Маркан ради у једноличном ритму, а Ново ради час жусирије, час сиорије.

Засиане ња насјави.

МАРКАН: Ново, шта т је!? Ко да си први пут сјекиру у руке узо!
Ново пресјаде с пословом. Ослони се о секиру.

НОВО: Да м је неко рекао да ш бити такав, рекао б да је највећа будала или б га ударјо.

МАРКАН: *(Изненађен)*
О чему ти то!?

НОВО: О Аници...

МАРКАН: Шта о Аници?

НОВО: Одведи је у град код матичара, и вјенчајте се...

Маркан му приђе.

МАРКАН: Мени су болан ђаћа и мајка забранили да о њој мислим, а камоли да јој се приближим.

Ново седе на оборено сјабло. Маркан поред њега.

НОВО: Да је онаква цура за ме пошла, ја се ни самог Бога не би бојо. Ником је не б дао.
(Пауза)

Послушај ме. Учини што сам рекао.

МАРКАН: А Драгиња?

НОВО: Разумјела би.

МАРКАН: Ново, ти си полудјо! Ја само Драгињу волим.

Ново узе неку гранчицу и нервозно је сломи.

НОВО: Нека волиш.
(Пауза)
Маркане, бојим се неког зла.

Маркан се унервози.

МАРКАН: Нема и неће бити никаквог зла. Видиш да је све готово. Мајка каже да Аница више не плаче, и да је навикла на Микулу. Да није тако, моје свадбе још не б било. Уосталом, Ново, ја сам то урадио да помогнем нашем уневољеном брату...

НОВО: Ни сам не вјерујеш у оно што говориш.

Појавише се Недељко и Вид. Носе своје секире на раменима. Недељко сѝаде ѿред Нову. Пркосно за зледа, њишући секиром у руци.

НЕДЕЉКО: Ново, како б било да ћаћи кажем све што сам чуо, или да те сада млатнем овом сјекиром по тој манитој глави, а?

ВИД: Неђо, не будали... не изазивај!

НЕДЕЉКО: Не изазивам ја већ он... Јеси л чуо шта је реко и како Маркана наговара?

МАРКАН: Нисам, а нис ни ти.

НЕДЕЉКО: Ја јесам.

МАРКАН: Ниси. И да јеси, ниси... Да ниси зуцнуо... Будеш ли, са мном ш имати посла.

НЕДЕЉКО: Ако га још једном будем чуо да овако говори, нећу му опрост'ти...

Ново нагло усѝаде. Несѝаде у шуми.

ВИД: Е, што не понесо мало ракије, па да ме Бог весели?

8. ПЕТНАЕСТИ ДАН: СКУП:

Вече је. Ту су сви осим Анице и Микуле. Синови ѿоѓнућих злава немо седе и зледају у сѝал.

Ђурађ нервозно хода.

Сѝана седи на свом ѿроношцу и ѿраћии Ђурђево крећане.

ЂУРАЂ: (Реско, као фијук ножа)

Морамо ићи до краја. Она што прије мора да зачне.

НОВО: Зар јој нисмо довољно зла наћели?

Браћа ља у чуду њољедаше.

СТАНА: (Јекну)

Новачеее! Ми нисмо никакво зло урадли... Ето, вечерас је и весела била. Овим ћемо је за кућу везати.

НОВО: Мајко! Знаш л шта говориш!? Па она је Микулина.

Недељко с неком мржњом сѝиска ѝеснице. Гледа у оца и као да чека неки знак.

СТАНА: (Сѝана дубоко и болно уздахну)

Баш зато што је његова... Народ већ пита с ким је ови ноћи од кад је код нас, спавала... Пошто Микула не мере ил не зна да будне отац, онда то неко мјесто њега мора да уради...

(Дрхѝи, али се не да. Чини се да је сваку реч добро смислила)

А тај неко море бит само из наше куће... Оћу да сви виде да наш Микула није оно што мисле да је.

НОВО: Најбоље б било да је пустимо да иде!

СТАНА: То, не спомињи! Тек је пети дан овђе. Она још из ове куће не мере! А и да море, ће ће? Ко ме ће?

(Пауза)

Ако б неће и отишла, шта б било с Микулом? Видиш да се од ње не одваја. Гледа у њу к'о у сунце жарено... Зар ти њу волиш више од нас?

НЕДЕЉКО: Тако је, мајко.

Недељко ѝркоси Нови. Подсмехује му се.

НЕДЕЉКО: Жалиш је ко да ти је сестра!

Тишина је. Дуго ѝраје.

ВИД: Нек то Маркан уради.

ЂУРАЂ: Жено, шта ти велиш?

Сѝана одахну. Као да јој би лакше.

СТАНА: И ја сам за то. Драгиња не мора да зна.

МАРКАН: *(Сагњуѝе љаве као да је у земљу ѝроѝао)*

Ја то нећу. Није уреду. Бијо б то гријех! Па ја ћу за недљу дана Драгињу довести... Не б је мого у очи поглети

НОВО: Маркане, реко сам ти да ће бити свашта.

СТАНА: Новаче, ушути! Маркане, још само ово и онда је све готово.

МАРКАН: *(Повра̄тии храброст̄и)*
Не мајко... Не... Убите ме ал ја не мерем изневјерти
Драгињу.

*Ново би да може з̄громио равнодушно̄г Маркана, а Недељко Нову.
Вид је ѿужан.*

БУРАЋ: Доста!
(С̄ӣаде ис̄јред С̄ӣане, наднесе се над њу)
Какав Маркан, јадна ти!? Буде ли он ш њом леґо,
ондак је све готово! Он се са својим слабиm карак-
тером не ишчупа из њезини руку!
(Бесно се унесе Маркану у лице)
А то док сам ја жив, не мере бити!

Маркан ус̄тукну. Ӯлаши се.

Сви су се ӯлашили.

МАРКАН: Ја сам реко да нећу. Ето, нек то Ново уради... Он је
одма иза мене, а и сажалив је према њој.

СТАНА: И то је паметно.

НОВО: *(На̄гло ус̄ӣаде. Виче)*
Да је сто Микула око мене и да је сто породични части
у питању, ја то нећу.
(Маркану)
Маркане, биједо једна! Гори си од њи двоје...

Бураћ је изненађен ње̄говом реакцијом.

Недељко је за̄ӣањен. Вид као да је ѿносан на Нову.

Маркан обори ѿо̄злед.

*Бурђева изненађеност̄и кра̄ӣко ѿо̄праја. Наро̄жуши се као ѿланина.
Ӣгнорише Нову, као да ѿа изазива.*

Ново се ѿресе.

*Бураћ се окрену С̄ӣани која жалосно ѓледа у Нову као да ѿа је
из̄убила.*

БУРАЋ: Жено, у нашој кући нема више мушки глава. Због неке
жене б се позавадили ил б кућу продали. Брат им више
није важан.

НЕДЕЉКО: Ђаћа, ево... ја ћу... Ја ћу. И ја знам то...

БУРАЋ: *(Ошамари Недељка)*
Ти! И ти би!?!... Јадниче јадни, ти б је само убалавјо и
ништа не б урадјо... Отела б ти се и побјегла испод
тебе...

НЕДЕЉКО: *(Плачно)*
Не б могла. Ја б дви накве мого свладати.

БУРАЋ: Умукни!

СТАНА: Твоје вријеме још није дошло...

БУРАЋ: Ни његово ни остали'. Ови наши момци су још дје-
чарци. Женли б се, а мушке дужности не могу да
ураде...

Тајац је.

*Стана устиаде са шроноица. Не жледа у синове као да не њосије.
Прилази икони. Скиде је и њољуби. Прекрси се. Пошом врати
икону.*

Ново и даље стији.

СТАНА: Видим ја куда све ово води! Синови су нам јадне
кукавце. Једне јаде се боје.

(Пауза)

Еее, јадна ја...

(Поново се крси)

... кад је све тако како је, кад су нам синови уплашени
јањци, онда то уради ти, мужу мој.

(Пауза)

Уради то док још није свјесна ђе је и шта је снашло.

Уради то, и нек ти је од мене и од драгог Бога просто!

(Нови)

Сједи!

(Свима)

О овоме ни у гробу не смијете помислити, а камоли
говорити.

(Пауза)

Ако Аница занесе и роди, а и прије, буде ли се ко
распитиво, казаћете да је дјете Микулино...

НОВО: Ни змије овако не раде.

БУРАЋ: Ново, не промјениш ли се, и не будеш ли радјо како ти
ја и матер кажемо, одма из ове куће мореш отићи!

НОВО: *(Виче)*

И ођу!

СТАНА: *(Ошамари га)*

Купи прђе!... Иди ђе знаш!

(Пауза. Као камен је)

Кад сам ја прегорела сву своју част жене, мајке и
урадла што сам урадила, и пристала на што сам при-
стала, онда то мораш поштовати. Твој морал није већи
и јачи од мога!

НОВО: Не...

НЕДЕЉКО: *(Недељко као да је једва сачекао да се ово деси)*
Ти би најрођенијег брата, мајку и ћаћу, зарад некакве
части неке цуретне у земљу закопо!

*Недељко је њоносан и диви се сам себи на оно ишћо је рекао, а окол
је смрћина тишина.*

Ново крену ка враћима. Стјана га ухвати за руку и сћеже.

СТАНА: Још нешто да ти рекнем...

НОВО: Немаш ти, немате ви мени више шта рећи!

*Оћрже се из њеног сћиска. Оћвори враћа. Окрену се. Гледа у
ћокуњену браћу.*

НОВО: *(На враћима)*
Чувајте се. Не дајте им да вас у гроб за собом повуку.

Ново изађе.

*Тишина је. Бураћ ћриће и заћвори враћа која је Ново оћавио
оћворена. Наслони се на њих.*

БУРАЋ: Ноћас будите тији; ко да сте у гробу!
(Пауза)
На Нову заборавите. Он овој кући више не припада.

9. ПЕТНАЕСТИ ДАН, И ПЕТА НОЋ НАКОН ВЕНЧАЊА: ОБЉУБА:

Ноћ је ћрилично одмакла.

*Аница не сјава. Бесциљно лућа њо мраку, и ћек уз њонеки зрачак
месечине, виде се њена сћојала и руб кошуље. Микулино крујно
дисање ремети тишину.*

У off: Тиха шкрића ћода. Примичу се ћешки и сћори кораци.

АНИЦА: Које ли је доба? Тек се саде разилазе! О чему л су то
причали? Шта л су м то ново припремили? Проклет-
ници, шта од мене урадише!

Пажљиво оћварање враћа и још ћажљивије заћварање.

АНИЦА: Ко је?

Бураћ (кораџи) се ућући Аничиним гласу. Згѣраби је.

Наједном Аница врисну.

Врисак би брзо ћригушен.

Обоје њадоше на њод.

Микула буновно нешићо мрмља.

АНИЦА: (Тешко, њод ѡерейћом)

То с ти Маркане?... Кажи нешто... Познајем ти руке.
Знам да с ти... Овај трен с тобом, од кад сам те видла,
чекам... Пољуби ме. Јооој!... Боже, шта м то радиш!?

Цейање ѡканине. Аница се ѓуши њод ѡерейћом обљубе.

Микула је узнемирен.

Зрак месечине обасјава њеѓово уљашено лице. Навуче ѡрекривач ѡреко ѓлаве.

Чудна је ѡишина, а онда, наједном Аничин болни крик. Мушко дахћање.

Поћом све ѡресћаје.

Посећилац, Ђурађ, брзо одлази.

Тишина која ѡраје.

Аница ѡумара ѡ соби. Пали ламѡу, сћави је ѡред себе. Раичућане косе, ѡоцейане кошуље, ѡсмаћра се. Клону и као мрћва се исћружи ѡ ѡду.

Микула силази с креветћа. Грли је и ѡкушава да је ѡодиѓне. Не усћева. Поћом узе ѡрекривач с креветћа. Покри је и леже ѡред ње.

Ово дуѓо ѡраје, све док се ламћа не уѓаси.

У off: зачуше се ѡрви ѡећлови.

10. ДВАДЕСЕТИ ДАН: ЦРКВА:

Андрија седи на каменој клући исћред цркве.

Појављује се Сћана.

Сћана се саѓиње, ѡљуби руку.

АНДРИЈА: Стано, којим послом!?

Сћана не одѓовори. Дуѓо намешћта мараму. Разѓледа околину.

СТАНА: Ето, дошла сам да упалим свјећу на материном и ћаћином гробу...

(Показује у неком ѡравцу)

Бог зна кад сам то задњи пут урадла...

(Прећура ѡ ѡорби. Вади свећу)

А и да се договоримо за недљу. Биће много свјета...

АНДРИЈА: Кажеш, биће много свијета?

СТАНА: А зашто не б било!?

АНДРИЈА: Да. Зашто не б било?

СТАНА: Андрија, немој тако... Све што смо урадили, урадили смо заједно...

Андрија се шћрецу.

АНДРИЈА: Да. Господ све зна и све види... Него, како вам је невјеста?

СТАНА: Ко вила... и само пјева.

Андрија се сћресе.

АНДРИЈА: Народ другачије прича.

Сћана се смеје.

СТАНА: Народ! Какав народ? Ђе с ти видјо да овђе има народа? Све сами лајавци. Осим нас, сви су на цркву и Бога заборавили.

Андрија сћиска ћеснице, а онда из цџа манићје извади бројаницу и нервозно је ћоче окрџаћи.

АНДРИЈА: А што је Ново отишо од куће кад је све како ваља?

Сћана као да је очекивала ово ћићање.

СТАНА: Ти ћега као и ја знаш. Он је вавјек у свом свјету. Теже м га је разумјети но Микулу...

Сћана наћло усћаје. Пољуби свећу и уће у цркву.

Андрија заћњури ћлаву у шаке.

11. ДВАДЕСЕТИ ДАН: УЧИТЕЉИЦА И МАЈКА:

Милка ћолагано с осмехом чисћи школско дворишћје. Према ћој иде Сћана.

Милка ћресћаде с ћослом.

Сћана убрзо доће до ње.

Милка ћући и ћледа је. Овлаш је ослоњена о мећлу. Изћледа као да види сћару ћознаницу.

СТАНА: Знаш ме!?

МИЛКА: Знам.

СТАНА: Како кад ме никад ниси видла!?

МИЛКА: Ново вас је добро описао... Ко да вас је слико...

СТАНА: Да. Рјечит је он.... А ће је?

Милка слећну раменима.

СТАНА: Кажу да је код тебе...

МИЛКА: Јесте био, али сада није. Јутрос рано је неће отишо...

Стијану нервира Милкина мирноћа.

СТАНА: А ниси га питала ће иде?

МИЛКА: Нисам му ја жена да га то питам.

СТАНА: Да. Ниси...

МИЛКА: Нисам.

СТАНА: Кад ниси, шта ће ондак с тобом?

МИЛКА: *(Пркосно)*

Зато што му је лјепо са мном, а мени ш њим...

Стијана није очекивала овакав одговор. Уздрхтиа.

СТАНА: *(Тихо)*

Старија си од њега...

МИЛКА: Њему не смета... Ни њему ни мени... Лијепо нам је.

Милка нехајано љеда око себе.

СТАНА: Ко да т је досадно са мном?

МИЛКА: Није, већ гледам колко још имам посла.

Стијана климну љавом.

СТАНА: *(Стијана не зна шта ће. Нервозно)*

Реци му да му се брат Маркан жени у недјељу. Нека дође.

Нагло се окрену и пође. Убрзо замаче иза школе.

Након дужег времена из школе изађе Ново. Полагано јој приђе.

НОВО: Оде?

Милка клима љавом.

МИЛКА: Оде. Једва сам издржала. Да је могла, убла б ме.

Ново се насмеши.

- НОВО: Знам.
 (Пауза)
 Шта је ћела?
- МИЛКА: Да дођеш у недљу кући. Маркан се жени.
 (Пауза)
 О'ш ићи?
- НОВО: Зар после свега?
- МИЛКА: Требало би... Требало би због мене...
- НОВО: Због тебе!?
- МИЛКА: Да не кажу како т ја нисам дала.
Ново зажмури и кроз њорез очних кайака је њогледа.
- НОВО: Нека говоре шта оће... А ја знам каква с ти.
Милка га њогледа, а онда њољуби у образ.

12. ДВАДЕСЕТИ ДАН: МИКУЛА И АНИЦА:

Аница слаже рубље у сандуке.

Не њлаче, али је њужна. Микула њрајњи сваки њен њокреј. Појњуно је ојчињен њом.

Хоће да јој њомоѓне, ње њонеку кошуљу савије на свој начин, и даје јој.

Она с осмехом њо њрихвајња и слаже у сандук, и њо Микулу чини срејњним. Кад је све сложила, зајвори сандук. Седе на њега. Микула њоред ње.

АНИЦА: Зашто није рекао да је он?

Микула ујија сваку реч.

АНИЦА: Можда се тебе стидјо па није ћио.

Микула се некако чудно осмехну.

АНИЦА: Сигурно је то.

(Пауза)

Боже, а ја сам све друкче и љевше замишљала...

Микула наѓло усјаде и оде до њрозора. Дуѓо ѓледа. Полаѓано га обузима љујња.

Онда дође до Анице. Ухваји је за руку и одведе до њрозора. Аница њогледа.

АНИЦА: Шта л оно раде? За кога л онлике столове и клупе праве и намјештају? Шта л се то у овој кући спрема?

Микула дрма враӣа ис̄иуш̄ӣајући некакве ѓрлене љӯӣње.

Ускоро о̄ӣкључа враӣа. Ис̄ӣа се о̄ӣварају. Појави се С̄ӣана. Носи комад хлеба намазан ѓекмезом и дрвену шољу с млеком. Даје ѓо Микули.

Микула смејући се узе шољу с млеком. Ис̄ӣја млеко. Више ѓрос̄ӣе неѓо ш̄ӣо ѓо̄ӣје. Ос̄ӣало з̄раби од С̄ӣане и ба̄ци. Ба̄ци и шољу.

СТАНА: Ето, зашто му требаш...

Аница је ѓо̄гледа.

С̄ӣана из̄гледа као да ниш̄ӣа није рекла.

АНИЦА: А зашто ја?

СТАНА: Ти, или нека друга, сведно је.
(Пауза)
Судбина је тебе одредила.

АНИЦА: Није судбина већ ви.

СТАНА: И то је судбина.

АНИЦА: Али,
(Са неким с̄ӣрахом, и замуцкујући)
ја сам за Маркана пошла...

Кад зачу Марканово име, Микула ѓо̄гледа у мајку, ѓо̄шом у ӯлаш̄ену Аницу. Зашӣӣӣнички с̄ӣаде ис̄ред ње.

СТАНА: Окан се Маркана. Он ти није суђен!

Аница дрх̄ӣи и једва се суздржава да не зарида.

Микула ухва̄ӣи С̄ӣану и ѓоче да је из̄урава из собе. С̄ӣана се о̄ӣре.

СТАНА: Анце, ми Маркану у недљу свадбу правимо... Женимо га оном коју је он изабрао. Ено, столове за сватове спремамо. Биће и пуна кућа.

С̄ӣана изађе.

Закључа враӣа за собом.

Микула се наслони на враӣа, као да с̄ӣречи С̄ӣану да ѓоново уђе.

Аница клону на ѓод.

13. ДВАДЕСЕТ И СЕДМИ ДАН:
МАРКАНОВО ВЕНЧАЊЕ:

Плаћо испред цркве.

Иза њорушеног зида чује се жамор, њесма, иџра, најџивевавање...

Аница, Вид и Микула сџоје њоред камене клује.

Аница је ѡрелеџа и њоносна у својој џузи. Ни једног џиџџраја нема на њеном лицу.

Микула је збуњен. Гледа у рушевине и као да би се њоново њоџео на зид, али не жели да џусџи Аницу. Сџиска се уз њу.

Вид је среџан и џиџо сџоје њоред ње и као сесџу је држи испод руке.

ВИД: Сви у те гледају. Не могу да ти се надиве. Љевше од тебе ништа до сада нису видли.

АНИЦА: *(Без икакве џримасе, а блаџо као њовейџарац)*
Е, да ме види моја јадна мајка.

ВИД: Не говори то.

Окрену се. Не жели да џа ико види како брише очи.

АНИЦА: Виде, радуј се. Брат ти се жени.

Вид не издржа. Пусџи је. Несџаде иза зида.

Микула се изненади. Хџеде да њође за њим, али џа Аница мило њоџледа и он осџаде. Миран је као јаџње.

Појавише се Маркан и Драџиња.

Иза њих су Недељко и Сџана, за њима Ђурађ и Сџеван.

Зазвонише звона.

Драџиња неџиџо шаџну Маркану.

Маркан климну џлавом и њих двоје се окренуше и њођоше ѡрема Аници и Микули. Хџеде и Сџана, али је Ђурађ задржа руком. Недељку даде знак да мирује.

Видевиши да јој се ѡриближавају, Аница ѡоче да ѡдрхџава. Само је њонос задржава да се не сруши.

Микула џешко и нервозно дише ѡа изџледа да Микула њу чува и ѡридржава.

АНИЦА: *(Ун. монолог)*
Како ѡу ово издржати? И она је лјепа... Није она ништа крива... Маркане, мили мој.

Маркан и Драџиња ѡриђоше сасвим близу.

Аница се насмеши, а најрадије би да је нема.

МАРКАН: (Ун. монолоџ)

Шта сам ја? Какав сам ја ово човјек? Ново је у праву...
Нисам смио пристати... Нисам... Боже, како је лјепа!
Како ме лјепо и мило гледа... О, Драгињо моја, шта ћу?
Како ћу живти с тобом, а крај ње? Како?... Одговори
ми, кажи ми и покажи мила моја.

Драгиња неколико ѿренуѿака ѓледа Аницу. Осмехује се, а онда је заѓрли и ѿљуби у образе.

Аница махинално заѓрли Драгињу и узврати јој ѿљубиѿце, али иѿак не може да сѿречи сузе.

Плаче и Драгиња.

Дуѓо стије ѿако заѓрљене.

ДРАГИЊА: (Тихо)

Сестрице моја.

Тада се одвоји од Анице. Још једном је ѿљуби. Обриса лице.

ДРАГИЊА: Пођи с нама. Буди уз мене.

Аница немо и болно одмахује ѓлавом.

И Микула чини истио.

Поново се оѓласише звона.

Маркан и Драгиња кренуше у цркву. Маркан се осврће. Гледа у Аницу.

АНИЦА: (Ун. монолоџ)

Камо пусте среће да те никад нисам видла...

Пре неѓо шѿо ће ући у цркву, Ђурађ Сѿјани ѿказа очима да осѿјане са Аницом, и Микулом.

Сѿјана се нећкала. Ђурађ се намршѿи. Сѿјана климну ѓлавом и крену ка Аници.

Ђурађ уђе у цркву. За њим осѿјали.

Сѿјана дође до Анице.

Осмехује се. Аница је не ѓледа. Не ѓледа је ни Микула. Сѿјана не хаје за ѿ.Сѿјаде уз њих. Ухваѿи Аницу истиод руке. Аница задрхѿа.

СТАНА: (Тихо, а као жилетѿ)

Он је сада Драгињин... Сада и заувјек... Микула је твој
муж. Ђе Вид?

Аница је не чује. Пусѿила је болу на вољу. Плаче, без ѓласа.

 14. ДВАДЕСЕТ И СЕДМИ ДАН:
 СВАТОВИ СУ ОТИШЛИ:

Сїо је још претїрїан храном, суђем...

Ђурађ, Маркан и Сїана седе за сїолом. Ђурађ и Сїана су љуни некођ задовољсїва, а Маркан замишљено и одсуїно љосмаїра Драђињу како љркуїља суђе.

Убрзо Драђиња љоїрїа љомилу суђа у неку ванђлу и љође са љїм ка враїїма.

ДРАГИЊА: Идем на бунар да оперем ово.

МАРКАН: Да ти помогнем?

ДРАГИЊА: Нека. Могу сама. Није тешко.

Кад Драђиња изађе, Маркан усїаде. Коракну ка оївореним враїїма. Сїана ља ухваїїи за руку.

МАРКАН: Мајко, шта т је!?

СТАНА: (Држећи ља)
Памет у главу.

Маркан као ошинуїї, седе.

МАРКАН: Шта сам сад скривио!?

ЂУРАЂ: До сада ниси, али од сада...

МАРКАН: Ђађа, шта то говориш!?

Маркана љоче да хваїїа бес.

Сїана ља смирује милујући ља као да милује Микулу.

ЂУРАЂ: Очи преда се и пази на која врата улазиш!

МАРКАН: Ја имам Драгињу.

ЂУРАЂ: Зато то и велим.

МАРКАН: (Муцајући од беса и срљбе)
Да сам нешто ћио, урађо б то одма или оне вечери...
Не би могли да ме спрјечите.

ЂУРАЂ: Цјели дан си у њу, а не у Драгињу гледо.

МАРКАН: (Тужно, болно, сломљен)
Било ми је жао! Ђио сам некако да јој помогнем.

СТАНА: (И даље ља држи за руку)
Немаш зашто да је жалиш, и немаш шта да јој помажеш. Ти си сада ожењен, а она удата...

БУРАЋ: Тако је. Она је Микулна... Зато пази ђе идеш, шта радиш и шта говориш!

Маркан се ослободи Сѣаниних руку и изађе.

Ђурађ узне комад меса. Полађано, задовољно снажним зубима оѣкида комаде.

СТАНА: Нека смо му рекли.

15. ТРИДЕСЕТИ ДАН: ДРАГИЊА И АНИЦА:

Воћњак у којем су се Драђиња и Маркан сасѣјали.

Исѣод дрвеѣа седе Аница и Драђиња.

Гледају Микулу како се нечим заиђрао и који им сваки час нешио као доноси али ѣоказује ѣразне дланове.

АНИЦА: Увјек ми овако показује...

ДРАГИЊА: Кад би се могло знати шта.

АНИЦА: Мислим да је то само нешто што он види.

Наједном Микула брзо са себе скиде кошуљу. Осиа го до ѣојаса. Смеје се, држећи своју фрулицу

ДРАГИЊА: Шта л је сада наумјо?

АНИЦА: Не знам...

ДРАГИЊА: Боже!

Микула цуѣка ѣоред њих.

АНИЦА: Сигурно оће да трчи бос.

Микула као да разуме шѣо је рекла. Клима главом. Аница га ухваѣи за руку и ѣовуче себи. Микула седе. Аница му скида оѣанке, чараѣе. Драђиња јој ѣомаже. Заврнуше му ногаѣице ѣанѣиалона.

Микула радосно усѣаде и сѣаде да ѣрчкара и скакуће око њих.

Кад се мало удаљио седе на земљу и ѣоче да свира своју мелодију.

Оне га или не ѣрмећују, или неће да га ѣримеѣе.

ДРАГИЊА: Ко сестру те молим, немој се ѣут'ти на ме.

Аница се ѣрену. Окрену се и ѣогледа Драђињу.

АНИЦА: Да се ѣутим? Због чега?

ДРАГИЊА: Због свега... Због Маркана... Микуле.

АНИЦА: Е, да су сви као ти и овај јадничак.

Аница гледа у Микулу који се извалио на леђа. Свира.

АНИЦА: Опрости ти мени... Све сам се Маркану надала... али саде знам да нисам имала право на њга.

(Пауза)

Бојиш л се?

Драгиња се шљужно осмехну. Тешко јој је и драго што је ово чула.

ДРАГИЊА: Не...

Неједном је пољуби у образ.

ДРАГИЊА: Ја о теби као о сестри мислим... И осјећам да ме никад не би поврједла.

(Пауза)

Као што ни ја не би тебе.

АНИЦА: Е, боже. Ни твоја патња није мања од моје.

Аница се бори да не зајлаче. И Драгиња шакоће, али не издржа. Плаче тихо. Окрену се Аници и загрли је.

Тако загрљене се ђренуше на гласан Микулин смех изнад њих.

Панталоне су му слијевене уз ноге.

ДРАГИЊА: Ајме, унередјо се... умокрјо! Јадне ми, шта ћемо саде!?

АНИЦА: Помози ми да му свучемо панталоне.

Микула се смеје док му оне свлаче панталоне. Микула осједе у дузим гаћама. Аница рашири панталоне преко шраве.

Микула као да очекује да му скину и гаће, али како то не учинише, хитједе да обуче панталоне.

Аница га благо помилова по лицу.

АНИЦА: Нека и, нек се прво осуше... Кад се вратимо кући, опраћемо те.

Микула је изненада пољуби и поче да скакуће и шрчи око њих.

Драгиња наједном скочи.

ДРАГИЊА: Ајме! Морам им ручак спремати... Ти остани и буди шњим.

Не часећи ни часа, пошрча.

Аница гледа да ли су Микулине панталоне суве.

Микула лежи поред ње. Покрио се кошуљом преко главе.

Аница га на шрен погледа, пошом поче да разгледа околна брда. Иза себе зачу корак. Окреће се. Приближава им се Маркан. Аница уздрхтиа кад га угледа. Наслони се на дрво.

Микула њодидже кошуљу с ѓлаве. Кад уљеда Маркана како им љрилази намршићи се. Седе. Скуји колена. Наслони ѓлаву на њих и њоново се ѡкри.

Шћо је Маркан био ближи, Аница је све јаче дрхћала. Убрзо Маркан сћаде исћред ње.

Аница убрзано дише. Грудн јој се ѡдиджу.

Маркан ѓледа у удољцу између дојки која се једва назире кроз раскојчану кошуљу.

Ово ѓледање ѡраје дуго, а био је само ѡрен, кад је Маркан обу-хватио око сћрука и ѡривуче себи. Сћаде целу да је љуби сћрасно; као да жели да је уиће у себе. Њеѓове руке ѡросћо леће ѡ њој.

Она му се ѡрећусћи, бојећи са да ѓа рукама додирне.

Када је ѡмиловао ѡ набреклим дојкама, Аница не издржа. Поче да ѓа ѓрли, сћеже и љуби... као да умире у заѓрљу.

Микула вири исћод кошуље. Гледа у њих. Кад сћази да Маркан задидже Аничину кошуљу и како се ѡјављују њене ноге, он се ѡново ѡкри смејући се шћхо исћод ње.

Они су заборавили на Микулу, заборавили су све. Клонуше на земљу. Почеше се у заносу ваљати.

АНИЦА: Боже... Твоје руке... Твоје су ме руке оне ноћи додиривале. О, мајко мила како сам срећна...

Ове речи ошинуше Маркана као бичем. Укочи се. Одједном дође себи. Схвати шћа ради и брзо усћаде са Анице. Не сме да је ѡгледа.

Крај њих сћоји Микула. Смешна му је Аница која лежи задидгнуће сукње. Смешан му је и изѓубљени Маркан.

Маркан сусреће њеѓов ѡглед. Избезуми се. Окрену се и оћрча. Несћаде међу дрвећем.

АНИЦА: (Шайћом)
Драгиња, сестро мила, опрости!

Усћаје. Сћресе се. Поћравља одећу. Косу...

Није ни осећила да је Маркан оћетћ шћу. Сћоји недалеко од ње и Микуле.

Није ѡо исћи Маркан који ју је до малоћре ѓрлио и љубио.

Дуго ѓледа у Аницу. Очи му лудо сјаје. Аница ѡђе ѡрема њему.

Микула се сћвори крај ње, ухвати је руке.

Маркан ѡоче да корача уназад.

АНИЦА: (Збуњена и узбуђена)
Маркане, шта т је? Шта т је мили мој? Боже, како то изгледаш!... Бојим те се...

Маркан се све брже одмиче од ње корачајући уназад, као да се боји да ће за Аница сћићи... Пружа руке као да се брани од ње.

МАРКАН: Анице... Анице... Бурађ је теби оне ноћи дошо. Он, а не ја... Он те је обљубио...

Аница занеми, а онда врисну. Чуло се до неба.

Микула се уилаши. Пустии је. Повуче се у сџрану.

Маркан не може да слуша. Окрену се. Несџаде.

Аница се џеџура, јауче, цвили. Наједном као да се џрибрала. Погледала је око себе, а заџим џоџрчала у суџроџном џравцу од оноџ којим су Драџиња и Маркан оџишили.

Микула, свесно или не, узео је своје џаниџалоне и коџуљу. Не сме да џође за Аницом а ни за Марканом. Не зна иџа ће, џде ће. Узледа своју свиралу на земљи. Подиже је. Плаче.

16. ТРИДЕСЕТ И ПЕТИ ДАН: МАРКАН И СТАНА:

Сџана седи исџред куће. Везе. Крај ње је корџа џуна шареноџ конца.

Приближавају се брзи кораци – џрчање. Сџана џрекину рад. Ослушкује – иџчекује ко је.

Бану Маркан, заџаџурен... избезумљен. Иде ка њој. Кад дође, џодиже руке као да ће је задавиџи, али се у моменџу џрже, џе сву мржњу и бес усмери на корџу са концима. Снажно је шуџну. Корџа, конци одлеџеше.

Сџана је уџлашена. Боји се да каже било иџа.

Маркан се смеје. Лудо се смеје.

МАРКАН: Мајко, ја њу волим...

СТАНА: (Брзо се џовраџила. Сикну)
Неее! Не говори то. Ђаћа ће те убити...

МАРКАН: (Тихо. Уносеџи се Сџани у лице)
Мајко ја волим Аницу... Волим Драгињу! Волим Аницу и Драгињу, Аницу и Аницу... Драгињууу.

Смеје се све џласније и џрозније. Шуџну неко клуџче и оџрча. Несџаде. За њим несџаје и дозивање: О, Аницеее, о, Драџињааа!

СТАНА: Шта ћу сада Мајко мила и Божија!?!... Требала сам да и пазим. Нису смјели да се виђају, а камоли да се срећу... Од сада ће бити другачије. Ако треба, одијелићемо њега и Драгињу од нас.

Седе. Поче да ѓлаче.

Појављују се Ђурађ, Вид и Недељко.

Видевиши да Стана ѓлаче, Недељко јој ѓриѓрча.

НЕДЕЉКО: Мајко, шта т је? Зашто плачеш? Да није био Ново и нешто т реко?

Стана одмахује ѓлавом.

Дођоше Ђурађ и Вид.

ЂУРАЂ: Стара, шта т је? Ђе су Аница и Микула? Ђе Маркан?

СТАНА: *(Једва. Плачно)*

Не ваља Ђурђу... Не ваља... Шта ћемо?

ВИД: Мајко шта не ваља?

ЂУРАЂ: Шта је било? О чему се ради?

СТАНА: Маркан...

ВИД: Ево брата... и снајке Драгиње.

Појављује се Маркан. Смеје се. Смех је чудан, исѓрекидан, неарѓиш-кулисан. С ѓим иде Драђиња. Плаче.

На неколико корака од ѓих, Маркан сѓаде. Пресѓаде са смехом.

ЂУРАЂ: Маркане, ти ниси добро... Шта је било?

Тишина је.

Маркан ѓешко дѓше. Једва долази до даха, а онда се изненада ѓркосно, али чудно насмеја, као да врѓиѓи.

Драђиња је уѓлашена снажно ѓа држи за руку.

ЂУРАЂ: Ђе с био? Шта с урадјо?

Браћа у чуду ѓледају час ѓеђа час Ђурђа. Ишчекују иѓића ће да буде.

Маркан се само смеје.

Ђурађ ѓриђе и ошамари ѓа.

МАРКАН: *(Сѓиѓшава смех, али не ѓресѓаје с ѓим)*

Реко сам јој! Све сам јој реко!

Ђурађ урликну. Раѓири руке и као да ће ѓа зѓромѓиѓи.

Маркан ѓа снажно одѓурну.

Ђурађ се брзо ѓовраѓи. Насрну на Маркана.

Сїана сїаде између њих.

СТАНА: Не, ако бога знате! Не...

ЂУРАЂ: Шта с јој реко?

МАРКАН: Све... Све... Све...

Онда клону на земљу. Поче да ѝлаче. Јецаји ѝоїпресају њеђово шело.

Драђиња седе крај њеђа. Држи ѓа у крилу и као да хоће да ѓа зашїиїи. Милује ѓа и ѝлаче с њим.

Вид и Недељко сїоје као окамењени.

НЕДЕЉКО: Ево Микуле.

Микула иде ка њима. Полунаѓ је.

Ђурађ сїоји као укоїан.

СТАНА: Ајме мени, она је побјегла.

Ђурађ брзо дође к себи.

ЂУРАЂ: (Виду и Недељку)

За мном. Није могла далеко да оде...

17. ТРИДЕСЕТ И СЕДМИ ДАН: КРСТАНОВА ВЕРАНДА:

Крсїан нервозно, шїамо-амо, хода ѝо дворишїу. Гледа уїлакату Даринку која се од муке и бола ѝресавила на клуїи на веранди и ѝихо јауче. Прилази јој.

КРСТАН: Жено, Божију му мајку, шта т је!?

(Блађо)

Шта т је?

Даринка насїавља исїо.

КРСТАН: О'ш једну ракију? Можда с се преладла?

ДАРИНКА: Ајмо код дјетета!

КРСТАН: (Не мало изненађен)

Шта тје бона!? Још је рано... Знаш кад се у по'оде иде.

Даринка ѓа зледа. Врїи злавом.

ДАРИНКА: Није добро...

Крсїан се мало унервози.

КРСТАН: Не будали!... Како није?

Даринка се полагано смирује.

ДАРИНКА: Не знам, али знам да није. Од кад је отишла слутим да није добро... Бојим се... Кад год на њу помислим, ево, овђе ме...

(Показује испод срца)

нешто прободе, а знаш да ме то никад не вара.

Крстијан нервозно усџаде. Не зна шта ће.

КРСТАН: Слутиш ко нека бабетна... Да је нешто, већ б се чуло...

ДАРИНКА: Чуће се, чуће се, црни моји дани.

18. ТРИДЕСЕТ И СЕДМИ ДАН: СУНЦЕ ЈЕ КЛОНУЛО ЗАПАДУ

Аница изгребана, раишчујана, подеране одеће, њење се уз стирмо брдо.

Иде ка оџромној сџени.

У off: Глас Недељка: Ено је...

Она још брже поче да се њење.

Убрзо се поје и сџаде на руб сџене. Окренуџа је у џравцу одакле се чуо Недељко.

У off: Јак жубор воде.

Убрзо се појавише Ђурађ, Вид и Недељко.

Иако су уморни, џрче ка њој.

ВИД: Таћа, ено је горе... Ајме, бациће се у рјеку...

ЂУРАЂ: Видим је... Не будали...

(Виче)

Анице, дијете моје... Немој...

Аница их џледа. Мирна је.

АНИЦА: *(Када су били на неколико корака од ње)*

Станите... Тако!... Ђурђу, закасијо си! Још који корак до ове воде иза мене и ја сам побјегла! Чујеш како хучи, како ме зове?

(Пауза)

Је ли, да л ће ти бити жалје мене или оног дјетета које је можда зачето оне ноћи?

ЂУРАЂ: Анице! Немој! Не грјеси! Живот је пред тобом!

АНИЦА: Живот!? Ја немам живот! Никад га нисам ни имала.
Никад.

ВИД: Анице, сестро...

АНИЦА: Збогом Виде... Поздрави ми Микулу и Драгињу... Само они душу имају.

ВИД: Немооој.

Пође ка њој. Поче њлакаџи.

БУРАЋ: Стани! Нека иде! ... Боље је...

Аница се насмеши, коракну још један корак уназад, а онда несџаде.

Чује се само њен смех.

Њих џројица дуго и немо сџоје, само шџо Недељко јеца, а Вид џишо џлаче.

БУРАЋ: Дјецо, заборавмо ово!

ВИД: Како моремо!? Нисмо вуци!

БУРАЋ: Умукни!...
(Дуђа, мучна џауза)
Још нешто да вам кажем.

НЕДЕЉКО: Реци ђађа.

БУРАЋ: Дјецо, све док је Микула, јање моје, жив, он жену мора имати!
(Пауза)
Неко се о њему мора старати.

Пође низ џадину. Недељко за њим. Вид сџоји.

НЕДЕЉКО: Вађа, Вид је осто.

БУРАЋ: (Сџаде. Окрену се)
Ођеш л још за њом плакати?

ВИД: Неђу, али би волђо да је нађемо и како Бог заповједа, саранимо...

БУРАЋ: Да... требало би.
(Недељку)
Помози му... Нађите је донесте...

 19. ТРИДЕСЕТ И ОСМИ ДАН: СВИ ОНИ:

Ђурђева велика соба је њосиремљена. Све је уредно. Чисто.

За стиолом седи Сџана, до ње Драђиња која држи Марканову џлаву у крилу, а који скуиљен лежи на клуи.

Драђиња осим у Маркана, више никођ не џледа. Понаша се као да никођ џу нема. Нежно милује Маркана и џихо џлаче, а Маркан цвили и као да је џосџао биљка.

Ђурађ је у својој стиолици. Њеђово лице је камено.

До Ђурђа седи џој Андрија. Сломљен је. Микула седи до њеђа. Све му је зачудно, а џеџ мало, мало, џа џођледа у враџа. Као да се неком нада.

Наједном усџаде и дође до Драђиње и Маркана. Нађну се над Марканом и као да све зна, као де једини како џреба, џољуби џа, а онда изђури из собе. Андрија се џрекрџи. Сџана само џледа у Ђурђа и џуи.

Ђурађ не реађује, као да се ниџија није десило.

Сџоља добује киша.

Улазе Сџеван, Вид и Недељко. Вода се слива с њих.

Ђурађ их уџиџино џођледа.

ВИД: Ниђе је нема...

НЕДЕЉКО: Од оног мјеста па до уставе, све смо претражили.

Сџеван не џовори ниџија. Скида са себе кабаницу. Обеси је о чивилук џоред враџа. С кабанице се цеди вода. Сџеван седе џоред Драђиње. Она не усџуиџајући Маркана, наслони џлаву на оца. Овај је заџиџиџички зађрли.

Вид и Недељко и даље стиоје. Око њих локвице воде.

Ђурађ им одсуџино климну џлавом.

Ова двојица скидоше кабанице и они обесише кабанице о чивилук. Седоше.

Тада Андрија усџаде. Узима свој шарени џорбак. Пођледа у џри-суџине. Неџио шајну Сџевану и изађе из собе.

Сџана џледа у Сџевана; очекује њеђов одђовор, али Сџеван џомаже Драђињи око Маркана.

СТАНА: Ђе Андрија оде?

СТЕВАН: До цркве. Брзо ће се вратити...

(Драђињи)

Биће он добро... Биће.

20. ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТИ ДАН:
ИСПРЕД ЂУРЂЕВЕ КУЋЕ:

Све је сиво. Испред куће су Ново и Милка. Иако Милка има кишобран и покушава да заштити Нову, Ново је кроз мокар.

МИЛКА: Оћеш ли већ једном ући?

НОВО: Нећу.

МИЛКА: Мораш.

НОВО: Не морам...

МИЛКА: Зашто смо онда дошли?

НОВО: Не знам...

МИЛКА: Молим те, ући и Види како је Маркан...

НОВО: Не могу... Бојим се... Уђем ли, ко зна шта море бити.

(Пауза)

Ајмо.

МИЛКА: Ђе ћемо саде?

НОВО: Идем по њезне...

МИЛКА: А!?

НОВО: Морам... Морам... А не знам како ћу.

Крену. Журно одлази.

Милка за њим. Склопила је кишобран.

21. ЧЕТРДЕСЕТИ ДАН: СВРШЕТАК:
СТЕВАН ТЕШИ ДРАГИЊУ

СТЕВАН: *(Штајом)*

Биће он добро. Драги ће Бог сачувати невину душу...

Драгиња бризну у љач. Маркан више не лежи, не цвили. Само седи и само зуре у неку љачку на зиду.

Стана убацује дрва у шпорет.

Ђурађ као да наједном дође себи.

ЂУРАЂ: А ће Микула?

СТАНА: До јутрос бјеше ту... Вратће се... Тако је и јуче и прекјуче одлазјо и враћо се...

ЂУРАЂ: Сам?

СТАНА: Сам... Дјеца нису могла да буду с њим... Тражили су је.

Вид и Недељко зуре у њод.

У оф: Сјоља се зачу некаква ѿујѿњава и Микулини неарѿикулисани
ѿласови.

Сјана ѿихо крикну и изјури из собе.

Ђурађ скочи. И он ѿође ка враѿима.

Хшеде и Недељко, али ѿа Вид задржа.

Сјеван усјаде да и он ѿође.

Драђиња брише сузе.

Маркан је и даље нејомичан.

Ђурађ није ни сѿиѿао до враѿа, кад Сјана уђе. Уђе као да је
изашла ѿ воду. Ни ѿиѿраја на ѿеном лицу.

За Сјаном улази Микула. Мучи се: ѿридржава, вуче, носи, ѿеѿли
мрѿву Аницу, са које се цеди вода. И Микула је сав мокар.

Сви су ѿаралисани.

Микула довуче мрѿво ѿело до средине собе, до Сјане. Ту је нежно
ѿоложи.

Драђиња мукло врисну. Маркан се ѿрену. Сјеван ѿо ѿримеѿи седе
уз ѿеѿа.

Микула ѿледа у нему и окамењену мајку. Поѿом оца, брађу Вида и
Недељка, онда Сјевана, Драђињу и Маркана. Сваком од ѿих,
редом ѿоказује мрѿву Аницу. Показује је својим мумлањем, кри-
цима, јауцима...

Маркана ѿовуче за руку. Маркан не реађује. Тада Микула заѿлака, а
ѿѿом ѿоче да намешѿа комадиће ѿодеране одеће, ѿокривајући
Аничине ране и нађоју.

Кад је био ѿѿѿов, седе и узе Аничину ѿлаву у крило и ѿоче да је
љуља, расѿлићући јој мокру и слеѿљену косу. Милује Аницу баи као
ѿѿо Драђиња милује Маркана. Оѿонаша је у свему. Плаче као и
она.

Покушава да јој ѿева, али не усјева. Тада узе свиралу. Засвира своју
мелодију. Као да очекује да се Аница ѿробуди.

Свирка ѿеѿова ѿраје дуђо.

А онда као да је схваѿио да ѿа Аница не чује, баѿи свиралу.

Из ѿеја извади ѿерорез. Оѿвори ѿа. Насмеиши се уз ѿрлене крике и
ѿоче да се реже ѿо длановима.

Сјана клекну ѿоред ѿеѿа. Ухваѿи ѿа и сјеже. Микули исјаде
ножић Плаче, шлаче... ѿлаче... јауче.

СТАНА: (Окамењена)

Немој, срећо моја... немој. Довешће теби мајка другу
љепотцу!

КРАЈ